Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ◆ ШОАТТА, 24 СЕНТЯБРЬ, 1983 ШУ. ◆ № 115 (6837). ◆ Мах 3 кеп.

СИХАГIА ЧУЭЦА ХЬАЖКIАШ

Ди тIехьа шерлуш латт хьажкIаш чуэцара балхаш. Ялата лаьрхIа уж чуэца болабеннаб республика дукхагIча районашка. Юрташкара механизатораш укх шера дикка дукхагIа техника йолаш дIаболабеннаб хьувкъам чуэца. ХьажкIаш леладераша IоаIьйй цу техниках бизза пайда эцара йIаьхий опыт.

Колхозашен совхозашен лаьцаб къахьегам дикагIа вIаштIехь баккхара а хIанзарча технологе а никъ. ДикагIдар, пайданегIа дар юкъе а ккувлаш хьалха латтача боахамашка тешшаме дIаьху ипатовски методах хьувкъам чуэцилга. ХьажкIаш хьокхача, фуллйоахача, паччахьалкхен ялат дIаийдеча пунктешка уж дIаувзача хьалхарча деношка денз дикка толамаш доах. Хьокхам эца мегаргболаш балхаш ду Урус-Мартановски района боахамашка. 20 сентябрь тIакхоачаш ерригача хьажкIий кхоалагIча даькъал дукхагIа чуийца баьннебар цига. Царел тIехьа ца бусаш хьажкIаш чуэцаш ба Грозненски района механизатораш а. 20 дийнахьа хьажкIаш чуийца боола аьнна декхар тIа а ийда хIара гектара тIара 31 центнерал кIезигагIа йоацаш «кура» хьажкIаш яха лерхI дар. Планах 150 тонн дукхагIа уж йоахк аьнна денна дош кхоачашдергхиларах шеко йоацаш лел балхаш. Геттар чIоагIа гIалвугаш ба хьувкъам «Атагинский» совхозе. Укхаза чуийцача кхай тIара 58 центнерах совгIа хьажкIаш йоах хIара гектара тIара. ХьажкIаш чуэцара балхаш мишта лех техкача массанахьа а иштта дика вIаштIехьдаькха лелиц гIулакхаш. Ачхой-Мартановски районе чIоагIа тIехьабус шоаш яхье баьнне болча лоалахоел — урусмартановцел.

Дика вIаштIехьдаьккхад хьажкIаш чуэцийта Сунженски района, Ленински цIерагIча колхозе. Цу колхозерча Эльмиева Ахьмада звенос хIара гектара тIара 32 центнер хьажкIаш йоах. Сиха а ца йойташ а хьажкIаш чуэцара опыт йолаш а кхыча боахамашка а. Хьувкъам чуэцача хIара денна гучаюла дикагIа йола опыт дIалахача хана дахчул дукхагIа а дикагIа а балхаш деш йола моттигаш. Колхозий, совхозий, партийни, советски, юртбоахама кулгалхой, специалисташ декхарийла ба кхы хьеи ца беш хьагучадувла кердадар, хьалха латтар, пайданегIа дар де, массанена дIадовзийта, балха юкъе кхаьа. Цо гIо дергда хьувкъам сихагIа а ца бойташ а чуба, из да хIанз хьажкIий кхашка керттера дар.

Ялат чуэцача толам баккхар алхха боахамий механизаторех тийша Iац, из иштта дукхагIча даькъе тийша ба Госкомсельхозтехника тайп-тайпарча службех а. Уж декхарийла я деккъар чуэцара комплексаш, токаш тешшаме запасной оахкалашца Iалашъе, царна техническ гIулакх де. ХIанз укх сихьате цу хьакъехьа дола кхоачамбоацараш кIезига дац. Цар машиний балха овсарле лохъю.

Боккха лоархIам болаш я хьажкIаш чухкача транспорт. Цо лерттIа болх барга хьежжа хургда паччахьалкхен ялат дIачуийдча пунктешка а хьатташка а шиъ хеннахье, гоа а цадеш ялат дIадахьар. Из дIаувзача толам боах автомашинашка шин сменагIа болх беча. Машинашта техническ гIулакх дика деча, техника лелаерий балха овсарле лакха хургйола, цар дика салаIа йиш хургйола хьалаш вIаштIехьдаьхача. Царна моральни и материальни а совгIаташ лулга кийса леладеча. ХIара денна массанена а хоаш хила деза тахан балха тIа хьалхле яьккхар малагIа ва, тIехьависар малагIа ва. Из харал совгIа котало мишта яьккхай, тIехьа хIана висав, бахьенаш малагIаш да шерра дIадовзийта деза.

Цхьайолча автотранспортни предприятейн хьувкъам дIакхахьара машинаш ляийтача организацейн кулгалхоша беррига бехктокхамца вIаштIехьдахац транспорта балхаца дувзаденна гIулакхаш. Моттигаш я йоаттIача бесса кийчъянза, тоанза йола автомобилаш балха ухийгаш, хьажкIаш тIайотташ а Iойоахаш а дукха латтош. Цу гIулакха теркам тIабахийта беза колхозийн совхозийн кулгалхоша а. Хьатта, таразаш тIа машинаш зехьа латтаргйоацаш вIаштIехьдаккха деза гIулакх.

Хьувкъам чуэца болийбешача деношка механизированни хьатташка дукха ялат Iайнад, цхьадар тIоадал лакха йолаш да. ЛоархIаме да хьажкIаш сихха цIенъяр, йокъаяр, гоа ца еш дIачуялар. ! хьакъехьа кIезига-дукха а хьеделча ялат талха, дикал лохьала тарлу.

ХьажкIий кхашкара балхаш сихлуш доагIа. ХIанз хаоттам дика латтача хана дерригa низаш нарцагIдаха деза. Укхаза чоте ийха хила деза массанена хIама — ялат чуэцачара дIадоладенна из паччахьалкхен амбарашка дIачудаллалца де дезар.

Пятилетка кхоалагIча шера ма моггa дукхагIа хьажкIаш ялар, цар фу паччахьалкхенга дохкара планаш тIанйца социалистически декхараши кхоачаш а тIехкхоачаш а дар республика колхозийн совхозийн, царна гIо деча промышленни предприятей, дешара заведеней дешархой сийлен декхар да. Цхьа хьажкIа ара ца юташ хьувкъам чубар, доакъара лаьрхIа дерригa гIадамаш хьагулдар — иштта да тахан юртарча механизаторашта хьалхара латта докха декхар. Из кхоачашдара тIаберзабаь хила беза партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей организационни, политико-кхетама болх.

ДОАГIАШ ДАЬ СИЙ

Геттара дика хьокхамаш гойташ къахьег укх шера Сунженски района XX партсъезда цIерагIча колхоза хьайбаш леладераша. Даьхенна шура дIаялара ийс бетта план бархI бетта кхоачашйир цар. Фермашта юкъе яьржача яхье хьалха Богатырев Ахьмада Махьмада кулгалдер я.

Уж толамаш дахарах, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота яла хьожайир цу боахама.

Селхан колхозе ханнача торжественни собране доккхийча толамашца хьнарерча къахьегамца колхозхой дег тIара даькъал а бувцаш Сийлен грамота цу боахама коллектива дIаелар Нохч - ГIалгIай Министрий Совета председатела М. А. Керимова.

Из деза совгIат хьаэцаш колхоза председатела Р. А. Крылевсклаяс, шоай балха иштта боккха мах барах партенея правительствай дег тIара баркал а оелаш, боахаме ерригача коллектива цIерагIа дош делар тIехьа тIайоагIача хана кхы а овсарегIа къахьега.

Коартолаш лелаярий толам

Назрановски района лаьтта леладераша кхоачашъяьй паччахьалкхенга коартолаш йохкара план

Парта XXVI съезда, КПСС ЦК майсини, ноябрьскии [1982 ш.] Пленумий решенеш, новкъоста Ю. В. Андропова указанеш кхоачашъеш тха района коартолаш леладераша цтта а ь чанхьаьзай кхай хьувкъам лакхбара тIаерзаьь агротехнически комплексни мероприятеш. Из культура лелаяра дикагIбола технологи юкъейоалавый, фуи лаьрхIа коартолий дикал ойлый. Хаоттам хьалаш аьттув боацаш нийсденнадь ле а цар тьелихебьаб бокхта шуньеш, из чуэцилга дика вIаштIехьдаьккхан ца бойтеши дIаьху.

Коартолаш чуэцача техникой транспортой овсарле йолаш болх баре, пятилетка керттерча шера тIанйца социалистически декхараш толаме кхоачашдара лелоеча яхье лаьтта леладераша Iалашбьаб производственни толам: шиш 4500 тонн йолаш района паччахьалкхенга дIаоннай 5644 тонн коартолаш.

Заданеш совгIа уж дIануга дIаэхьош да. Къахьегама толам баккхара деган урвоттадеча района коартолаш леладераша, шоай тороншш а лаьрхIа, деш цу укх шера шин план кхоачашъе.

Цу тайпара пятилетта кхь шера заданеш совгIа паччахьалкхенга дIанургьа 5000 тонн коартолаш.

Тха района коартолаш лелаеча кхашка бахе бараша доккхар тIанйцад ице шера план дйь шера кхоачашъе.

А. МЯКИЕВ,
КПСС Назрановски района хьалхара секретарь.

А. АЛМАЗОВ,
райисполкома председатель.

Дика хьокхамаш гойташ къахьегаш ба укх шера Грозненски района «Пригородный» совхоза хьайбаш леладераш. Паччахьалкхенна шура дIаялара планаш хIара бетта тIехкхоачашъеш хьабогIа уж.

Дега тоам беш да укх шера хIара кхоабача Iаттагара дийнахьа йоаккха шура совхоза укх хана дийнахьа йоаккхаш хийачул дукхагIа хилар. Масала, совхха 20 сентябре 435 килограмм яьккха хиннале, укх шера цу дийнахьа 658 килограмм яьккхар. Белгалданнха доагIа доахан совхкарчул дукхагIа доацилга а.

Иштта дика къахьега хьайбаш леладераштa деккха новкъостал ду доагIараш Iалашдеш, уж ферма хьатIакхухьаш къахьегача механизатораша.

Силосаш хьайбашта ховача доакъарах лаьрхIа ка боле ялат чуийцачул тIехьагIа дIайийна хинна хьажкIаш хьокхаш ба уж хIанз. Из болх беш боахкача механизаторашта юкъе лаьржача социалистически яхье хьалха Попов Виктор ва.

СУРТА ТIА: «Пригородный» совхоза механизатор В. Попов.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ХАНАЛ ХЬАЛХА

КПСС ЦК июньски [1983 ш.] Пленума решенешца дегаш гIоздаьхь, балха тьенар кхы а айдаь къахьегаш ба укх деношка Старогрозненски технологически транспорто управлене белхлой. Шоай ерригa торониш сердагIьхьхай цар цIьайтIалагIиц, пятилетта кхоалагIча шера тIанйца докхараш кхоачандара. Цудуьба дика да техникo - экономически хьокхамаш а.

Ер шу доладенча денз 10 сентябрга кхачанца 63 эзар тонн халнье боахама моттьош дIакхе а кьош, 8 бетта план ханал ал бутт хьалха кхоачашъьй цар. Юкъбекача ек бетта паччахьалкхен планал совгIа 5 эзар тоннал кIезигагIа доацаш хальа боахама моттьош дIа-кха хьорга цар.

Кьеститта дика къахьегарца белгалбьаьннеб укхаза водителаш, коммунистически къахьегама ударникаш Нестеренко Василий, Овсеенков Владимир, Бахабоа Муса, иштта кхибараш. Тешдика дисциплина болаш, хаддантза дизельни довгор кходеш сменни нормаш 140—150 процент кхоачашьеш цар.

ХЬАЛХАРА ТОЛАМ

Тха коллектив вIашагIъелла дукха ха яц. ХIанз цхьа шу а кхаьчадац. ДукхагIбола доярках кьона ба. КIезига я цар балха опыт. Цхьабакъда, цу дешо новкъарло яц тхона хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашде. Ферма хIара болхлочо дог а лазаш, бехктокхаме а хеташ кхоачашбу ший болх. Къахьегамен производственни дисциплина лакха я. «ЦаI массанена хьалха — массава а цхьаннена хьалха!» — из я тха ферма таханарча дийнахьа керттера девиз. Цудухьа, лоацача хана барттайна коллектив вIашагIйолла карагIдаьлар тхона. ХIаьта, барта цхьоагIон йолаш хиларо дика новкъостал ду гIулакхаш толаме леладе.

ХIанз, ерригa совхоз хьаийцача хьайбай боахаме гIулакхаш дика лел. Къона яле а, совхоза хьайбаш леладераша доахача толамех лоархIаме даакъа доал тха коллектива а. 101 процент кхоачашъьй оаха бархI бетта паччахьалкхенга шура йохкара план. Из ферма хьалхара толам ба. Бакъда, даьчох кхоачамбаь а ца Iеш дIахо йодача хана а хьайбай продуктивность кхы а лакхье дага ба ферма болхлой. Тороваш шортта я. ХIаьта, царех бизза пайда ийбе вIаштIехь а доал тха. Цуига хьежжа, тIатIа дукхагIа шура йоаккхаш хьайоагIа коллектив.

Масала, ферма декхарийла я хIара дийнахьа 460 килограмм шура паччахьалкхенга йохка. ХIаьта, хIанз тха коллектива вIаштIехьдоал хIара дийнахьа 750 килограмм пхьоалагIча сортагIа йола шура дIатела. ДIайохьийтана шури хьоанал массаза а базисел лакхагIа хул.

Ферма доярканта юкъе шерра яьржача социалистически яхье хьалхле лелаю Оздоева Золовбанас. Ше группера хIара кхоабача Iаттагара дийнахьа 10—12 килограмм шура яккха низ дIаккоач цу яьшнар долча доярна. Цуина дукха тIехьайисац Алиева Ума а. Из кхетаде хала дац, хIана аьлча, Золовбанапа яхье а яьнна хьайоагIа Ума. ХIаьта, Золовбанагара хьалхара моттиг хьаяккха дага а я ва.

Ума а Золовбан а балха йоккха опыт йола доярка ба. ХIаьта, вожаш берригаш а кьона доярка ба. Цудухьа, къоначарна масал а теланш, къахьега шоаш декхарийла лоархI Золовбанас а Умас а. ХIана аьлча, царна бIара а хьежаш цар опыт шоай балха юкъе йолае, цар товзал сихагIа Iомас гIерт къона доярка. Цудухьа болх асала бе бокъо яц Золовбана а Умай а. Шоаш дика къахьеграл а совгIа, цар докхха новкъостал ду къона доярка шоай балха говзал Iомайра, царна шоай професси езаллийтара. Цудухьа, хIана къоначa доярканта юкъе ба Золовбанапен Умапен ийсса къахьегаш хьабоагIараш. Масала, дийнахьа хIара кхоабача Iаттагара 9—10 килограмм шура йоах Точиева Аьсета.

ХIанз тха ферме 100 бетташ етт ба. Уж дерригаш я дикагIча фух дола доахан да. Цудухьа, къьостта чIоагIа Iунал ду оаха парна. Ханнахьа детт, хий моладу, кхоаб. Рациона юкъе да тайп-тайпара моцен гIожеи доакъараш, концентраташ. Цудухьа доахан тоаденна да, цар продуктивность лакха хул.

Октябрь бетта денз доахан корпусашка чуоттадергда оаха. Хьайбаш толаме Iангара дахар тийша да Iан лерттIа кийчо ярах. Из кхета а деш дика кийчденнад тхо хьайбаш Iалгара дахара. Доахан чулаттаргда керда хьальча йоккхача корпусашка. Деррига а балхаш механизаци яь да. Куаг-кара хIама де дезаргдац тха хьайбаш леладерий. Долаш да шортта доакъар. Из дерригa а ферма юхе хьатIаьзад.

Дика вIаштIехьдаьхд хьайбаш леладерий къахьегамен бытовойн хьалаш а. Укх шера керда хьаль хоза цIе уголок я ферме. Цу чу латт дикагIбола мебель, йоккха телевизор, радиоприемник, массаза а за деша керда газеташ, журналаш. Дика кийтьлуй гойтара агитаци. Шеча уголоке оаха вIаштIехьаьккхай эIамига библиотека. Лоаша аьлча, цIеча уголоке хьачувазьннача салаIа а, шиЙ кругозор шеръе а, знанеш кIоргье а тороназ йолаш я. Цул совгIа, сарахьа болх чакхбаьча хьайбаш леладераштa лувча душаш яьй. Ферме я дийнахьа кхоза дуа хIама кийчду шиЙ столове.

Дерригa а вIаштIехьдаьннад, аьлча ниЙсса хургдац. ТIайоагIача хана къоастае еза проблемаш йолаш я. ЦхьайттaлагIа пятилетка чакхйолеш тха ферме хургба 400 етт. Царна доагIача тайпаре Iунал де вIаштIехьдаргдац тха тхоай доакъара цех ца хуле. Из кхета а деш, укх шера оаха ферма коа хьае йоланьй йоккха доакъара цех. Сихен дикен кхоачашбу доакъар цех еш боахкача гIишлоншоа шоай болх. Хетаргахьа, укх шере а цех болх бе ДIайоаллийта торо хургья тха. Цо хоалуш новкъостал дергa тхона кхы а дукхагIа хьайбай продукци яккха а СССР Кхачан программа кхоачашъеча лоархIамегIа даакъа юкъедахьа а.

Дизаача шера чулоаттаду оаха тхоай доахан. ХIаьта, царна массаза а шортта доакъар дIатела а атта дац. Цул совгIа, доахан даьгIеннашна доажаде а торо яц. Цудухьа, тIадоагIача шера оаха лаьрхIад ферма гонахье ухкача лаьттaшка культурни дIаьгIенаш е. ТIакха тха болх а аттагIча баргба, хьайбей продуктивность а лакхагIа хургья.

М. ОЗДОЕВ,
Назрановски района «Экажевский» совхоза шоллагIча ферма заведующий.

МОЛЛАГIЧА ХАОТТАМА ХЬАЛЕ А ДИКА...

Цхьадолча шерашка е йокъал отташ е боарамал дукхагIа догIаш делхаш хаоттам лов республика кхаш леладераша. ХIаьта а лаьтта леладара культура лакха хилийтар дукха уйла тIалхийта хадданза къовсам лоаттабеча боахамашка хаоттама цу халача хьалашка а геттара дика хьувкъаю юртбоахама культураш. Цу тайпарча боахамех цаI — Сунженски района Ленина цIерагIа колхоз. Масала, лурчогIа йокъал латташ, соахка дукха догIаш делхаш хинна доллаше а паччахьалкхенга ялат дохкара кхаь шера план шин шера кхоачашйир цу боахама кхаш леладераша.

Юртбоахама культураш дика хьувкъаьра дукха аьттув боацаш дар ер шу а. Ка болча ялата фийг бизза болабелча, хIаьта цу хана геттара дукха эш тIоадал, цхьан юкъа йокъал аттар. Из бахьан долаш дукхагIдолча боахамашка кIип, мукха фийг зIамига хилар. Лаьттанца йола тIоадал соцаяра, из Iоаяра бIаьсти йолаелча денз шиЙ ханнахьа йоакхо яьча цу колхозе нийсдаланзар из кхоачамбоацар. ХIара гектара тIара кхыметтел соахкарчул 0,8 центнер дукхагIа долаш чудера ка бола ялат.

Колхозой геттара раьза болаш хьийкъай укх шера ялата дIайийна хинна хьажкIаш а. Музаев Султана кулгалдеча шоллагIча бригаде 210 гектара тIа дIаеннайоша Какаев Камалусеи Эльниев Ахьмадеи кхеьраш я хIанз чуэцараш. Жовбатыров Супьяней Ажигов Сулейманеи шин комбайнаца бу из болх. Шаккхе а дика лоархIаву балха нормех. Цхьабакъда, Супьяна Сулейманачул 52,5-зза дукхагIа чуэц хьажкIаш. ХIаьта тамаш а яц. ХIана аьлча Супьяна лелаер тIехьарча хака вай Iилманхоша карагIдаьннача ь керда «Херсонец-200» маркаx йола комбайн я. Ше лелача цу агрегата Сулеймана лелаеча трактора тIехьаювзача «Херсонец-7» яхача комбайнал юкъера лаьрхIача 2,5—3-зза дукхагIа хьажкIаш чуэца низ ба. Цхьабакъда, укх шера мара хьаэцанза йолча цу кердача комбайнага, цун къайленаш кхоачамбоалаш дика яйза йоацандаь, бизаача низагIа болх байтац Супьяна, из йохар кхераш.

ХIаьта а «Херсонец-7» яхача шин комбайно чуэцаш хинна хьажкIаш лафеташна хьатта хийцца дIакхахьа кхоабеш хиннача трактористашта, опыт йолча Элькиев Ахьмедай къонача Аларханов Русланай салаIа цхьа минут ха йисац хIанз. «Херсонец-200» балха юкъейоалаьчул тIехьагIа. Цар шинне хIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 80—100 процент тIехкхоачашъю шоай балха нормаш.

Лакхе белгалдаьккха хиннача тайпара дика ба хьажкIай хьокхам а. Томар а тIеха хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 60 центнер йоал. Фуалъьхача уж хул 40 центнер гаргга. ХIаьта хий дехкаш хиннача кхаммара хIара гектара тIара 45 центнерал совгIа а йоал.

Цу толамашка кхача карагIдоалийтача гIулакхех, балха опытах дувца дийхаче.

— Индустриальни хьисапе кхаю оаха хьажкIаш. Духхьал овсар доадара мара дIаювц уж иштта. ХIаьта дIайийна культура дикагIа хьувкъаьяра удобренеш а тоссаш лерттIа кийчде деза лаьтта. Мишта бу оаха из болх? Зийба гурахьа аьха лаьтта, хIара гектара тIа 40 тонн органически, 8 центнер минеральни удобрени а кхоачийташ хьандаьчул тIехьагIа, IаЙ лоа диллача из кIал а дохийташ юха а оах. ТIаккха лаьтта Iайна тIоадал соцаяра бIаьсти маккхаш доах, хIаьта йоккхий галаш йохаяра, тIера лаьтта нийсдаря культивани ю. ХьажкIаш дика хьувкъ уж дIаюи кхаш хан-ханнахьа хувцаш хилча. Цу гIуланха а йоакхо ю оаха. Масала, Музаев Султана бригаде укх шера шоллагIа мара дIайийнацц оаха хьажкIаш. ТIадоагIача шера кхы а цкъа дIаюургья. ТIаккха дига е гурахьа дув ялат е доакъара культураш дIа а йийна, хьажкIаш уж кхоъ дикъ шу хьалха кхеньча дIаюргья, — аьлар колхоза керттерча агронома А. Вабаханова. — Лаьттан дикал лакхъяр дукха лоаттабеча къовсаме лоархIаме моттиг дIалоац хий дилларо. ДIайийна хьажкIаш дика хьал долаш хилча царна хий эшац, аьнна хеташ кхаш леладераш нийслу. Из харцахьа да. Ииъ-пхиъ лорд хийнача хана хургболча хьажкIай хьувкъама хьалхара лард йол. Цу хана хIара гектара тIа юкъера лаьрхIача 2 эзар кубически метр кхоачийташ хий дул оаха хьажкIашта. Цул тIехьагIа изаал цар кIуж хецача хана тох, тIаккха — фийг бузаш. Дукхазза хиинав со кхыча боахамашка хьажкIаш мишта кхею хьожаш. IажагIча бесага леста низ болаш гIадам долча хьажкIашта хIара дийнахьа боарамал дукхагIа хий дехкаш моттигаш нийсъенная сона. Зехьа хий а къа а доадар мара кхы пайда луш гIулакх дац из. ХIаьта аз яхача тайпара хий дулле хьажкIаш дика хьувкъаргхилерах шеко яц. ХIара шера шин сортах — «Одесская-10», «БЦ-183» сортех хьажкIаш дIаюв тха колхозаша. ХIаьта «БЦ-183» ихараш дукхагIа дIаюв. Югославе кхель из гибрид къаьстта езенний тха боахама кхаш леладерашта. Кхыча сортех йолчарел дикагIа лов цар шелал, йокъал, гIаьххьа лу ялат, сихагIа кхач. Масала, «Одесская-10» сортах йолчарна хьувкъара 120 ди эшаш дале, югославски гибрида 90 ди мара дезац. Ялат даккхарал совгIа доакъар Iалашдара а геттара лоархIам болаш да из гIулакх. ХIана аьлча, хьажкIаш кхаьчачул тIехьагIа а гIадам силос йоллара пайдан 60—65 процент тIоадал йолаш хул цун. Цу тайпара, ялатаци доакъарцеи бувзам бола цхьатарра шин дош къоастаде а кхоачаше а яш хулийт цу гибридо. ХIаьта доакъара культураш кхелра хьакъоастаду лаьтта кIезига, из бахьан долаш хьайбашто доакъарца кхоачам бара геттара хала долча тхона чIоагIа лоархIаме да из гибрид кхеир, — тIатехар цо.

Комбайнашкара аьта гIадам ялх машинацеи шин лафетацен дIакхухь силос йоллача шоллагIча ферме. Из транспорт а низткъа мара кхоаш комбайнерашта Каневаи Эльниевай тIехье. Шоферашта юкъе 1,8—2 норма еш геттара дика къахьег К. Усманова. ХIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 30—32 тонн аьта гIадам дIахьо цо силос йоллача. Цул а дукхагIа — дийнахьа 37 тонн из доакъар дIакхухь ферме шофера Р. Мальсагова. Бакъда, иштта овсаре болх бе цуина вIаштIехьдоалийтар цунга самосвал хилар да. Кузов ше йоассалуш йоацача Усманова машина тIара силос йоллача доакъар Iодаккхара кIезигагIа але пхи-ялх минут эш, хIаьта Мальсагова эттара дукхагIа ши минут йоаю цу балха.

Уж шин шофер сапна геттара дика лоархIабу шоай декхарех лафеташ тIехьадийза кхай тIара гIадам дIакхухьаш лела трактористаш Х. Кагирови Х. Эльдурови. ХIаьта балха норма кхоачаш ца еш цхьаккха саг вац кхай тIара силоса хьажкIай гIадам дIакхухьаш къахьегарашта юкъе.

Ялата чуэцача хьажкIай гIадам мара къоага чу ца деллача силос гIожа хургья. Из гIулакх кхета а деш ялата чуэцача хьажкIай гIадамех, ка бола ялат чуийцачул тIехьагIа дIайийнача моцача хьажкIаш гIадам тох. Уж силосни комбайнашца хьокхаш ба механизатораш. Ахчанов Салмани Ибрагимов Донги.

М. ХАМАТХАНОВ.

Кхыча мехкашкара

БУДАПЕШТ. ТIехьарча нхаъ шера тхьа нтт гартта керда дарбан препараташ арахийцай Венгре фармацевтически предприятеша. Из да 1980 шера республика правительство могаль ВНР химически промышленность детIайодалара централъни программа толаме кхоачашъеш хьахинарех керттера цхьа хIама. Из программа чакхъяккхаро торо елар вежарашха долча социалистически мехкашка дIаухийта химически продукци 40 процент, кхыча доазол дехьарча партнерашта 25 процент дукхагIа дIаахийта. Химически индустри тIаккхетара темпаш лакхагIа я венгерски промышленноста кхыча доакъошкарча хьоккамел.

ЛОНДОН. Ольстера британски эскараш арадахаран Ирланди вIашагIтохаран тIехьа я йоккхалга диллача Англе кхоалагIа йола политически парти. Харрогит яхача городе либеральни парте хIара шера хулача конференце делегаташа къоабалйир шоайла къовсам лоаттабеча Къулбаседа Ирланде британски правительства лелаю репрессивни политика тIа ца эцаш йола резолюци.

«Кортамунъея цаI йолеи Ирланди — яз я Ольстера машар оттабара цаI мара йоаца дегаондало», — аьлар резолюци хьаллаьцача. Къонача либераллий къаман лига председатела Дженис Тернарс. Провинце низаш деча укх тIехьарча пхийтта шера, белгалдир цо. Лондоне вIашш хуяцалу правительствaш лоаш яц къулбаседаирландски проблема къоастае. Цун меттел, белгалдир Дженис Тернарас, официальни Лондоне политически маневраш яьй, цабоагIаш низ баьб Ольстере.

САНА. Ше Ливане тIема низаш леладар машара тIехьа къамаьлаш а деш чакхдоахаш США-с цу Iарбий мехка кризис кIоргъяара гIо ду, яхаш белгалду «Ас-саура» яхача газето. Машар без мишта оал, йоах газета комментаре тIа, американски тIема кемаша Бейрута дукха пах бахача кварталаштеи цун йистошкеи къизагIча тайпара йоккхий топаш етташ хилча. Iарбий - израильски къовсама ерригача историе тешал ду Гаргарча Малхбоале Вашингтоно лаьца никъ хувца па луш Iарбашта духьала хилара. Из никъ дIахохьош хилар да американски гIашлоша къаман - патриотически низашта духьала тIом беча Ливане дохкха во дена событеш. Цу тайпарча гIулакхаша хьагойт Рейгана администраце гаргарча малхбоаленерча политика мелан, газето.

АДДИС-АБЕБА. Малхбелгалду «Ас-саура» яхача бузен Сахара проблема Марокканея Полисарио Фронтанен юкъе переговораш а еш из хьаштдолча оагIонаша гIо дарпа африкански цхьоагIон Организаце (ОАЕ) гома чу къоастае еза. Цох дийцар укхаза эфиопски паччахьалкхенна керте латтачо, ОАЕ председатела Менгисто Хайле Мариама Малхбузен Сахарах йола резолюци кхоачашъяра ОАЕ комитета заседании хьаеллача къамаьл деш. Цу документа тIа, къаьстта аьлча, лерхI Малхбузен Сахаре тIом соцабе а ООН-ен Ерригаафрикански организацеи тIахьожам а лоаттабеш референдум чакхъяккха а.

Заседане даакъа лоацаш ба Эфиопе, Сьерра Леона, Танзание, Гвинеяи паччахьалкхенашта керте латтараш, Судана, Малия, Нигере делегацеш, лаьрхIача политически дешашта волча ООН генеральни секретара заместитель Абдуррахим Абби Фарах, хIаьта иштта Полисарио Фронтеи Марокконаи викалаш.

(ТАСС).

ПАРТОРГАНИЗАЦЕШКА—ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

ШОЛХЛЕНЦА БЕХКТОКХАМ КХЕТАБЕШ

Ткъайн кийтта коммунист чувоагIаш я МагIалбика горисполкомера юкхъанцара партийни организаци. РАПО, гороно, юртбоахама продукташ кийчъярен цар дикален инспекце, халкъа тIахьожама комитете, исполкома къыча отделашка болх беш ба уж.

Алхха шоай декхареш кхочашдарах чакхбалац цар болх. Ерригача районерча гIулакхашта жоп дала дезаш ба уж. Цудухьа шолхленца бехктокхаме ва укх организацера хIара коммунист. Из бехктокхам кхетабеш чакхъяьлар ала йиш я укхаза отчетно - хоржамий партийни собрани.

Юкхъанцарча партийни организаце шера баь болх хьагойташ, цун критически мах беш, тахан хIара коммуниста хьалхашка латта бехктокхаме декхараш белгалдоахаш яр партбюро секретара заместитела В. С. Заникиас яь партийни бюро балха отчетах йола доклад. Иштта дар коммунистий собрание дь къамаьлаш.

Собрание белгал ма даккхара, планах лелабаьб партийни бюрос шиш болх. Отчет сча юкъа 12 партийни собрани, 18 партбюро заседани хиннай. Цига дийцад юкхъанцарча партийни организаце балхаца, вахорца дувзаденна дола дукха лоархIаме дешаш. Иштта собранешка а партбюро заседанешка а уттаьй коммунистий отчеташ. Цо новкъостал дьд цхьадолча даьхье коммунистий бехктокхам лакхбара.

ХIаьта в докладчикен собрание къамаьлаш даьча коммунистешен белгалдаьккхар, партийни бюро, исполкомерча юкхьанцарча партийни организацена чубоагIача коммунистаIа кулгалдеча доакъой балха цIенхаштта кхоачамбоацараш долга. уж дIадахара, таханарча вахаро дIадеххача тайпара болх товбара де дезараш дукха долга.

Наха юкъе беча балха шоашкаре хьокхам гойташ хила декхар да халкъа депутаташ бола исполкомера коммунисташ, — белгалдаьккхар собрание. — Шера шоаза шоаш хержа оттабаьча коллективашка, шоаш хержача округе бахача наха хьалхашка шоаш баьча балхах отчет луш, царца вIашагIкхийтта, царна эшар, цар лазар фуд хьожаш хила безар уж. Укх шера цхьаккха а отчет еш хинавац исполкомерча коммунистех цхьаккха а саг, цу хьакъехьа хьалххехьа оттаь графин яле а.

Керда вIашагIъелла организаци я РАПО. IалаьмаIе доккхий декхараш да Кхачаи программа кхоачашъяра даьхье цунна хьалхашка латтараш. Уж декхараш цунга кхоачаш ца дулулга гуш да. Хьайбаш лелададе гIулакх районерча боахамаш соахкарчул кIезиг дукха дикагIа вIаштIехьдаьккхадале а, рай оно кхоачашдаьдац укх шера бархI бетта пачхалхенга шура, дулх, тха дохнара декхараш. ЛоархIадаьдац районера боахамаш укх шера ялат кхедараи из пачхалхенна дIадаларан декхарех а. Геттара во латт районе кхеяра гIулакх. Иштача хьалашка, шоай лимитал дукхха соагIа боахамашка диад дулх. Масала, пу хьакъехьа «рекорд» оттаьй «Кавказ» совхозе, укх шера укхазе боахама чурча гIулакхашта дIадахийта дулх лимитал 25 тонн дукхагIа да. Техникех лерттIа пайда ца эшар бахьан долаш тIехьадуьлийт кхашкара балхаш.

Цу кхоачамбоацарех дийцар собрание къамаьлаш даьча коммуниста юртбоахама продукташ кийчъяре цар дикалеи инспекце керттерча инспектора А. А. Картоева, РАПО председатела заместитела С. М. Коригова, керттерча инженера I. Н. Марзиева.

Эггара лоархIаме да тIаийца соцамаш дизза вахаре чакхдахар. Из вIаштIехьдаьннадац партийни бюрой. ЦIенхаштта тоаде деза лаьрхIар кхоачашдара тIехьа тIахьожам лоаттабелга. Из белгалдаьккхар собрание къамаьл даьча коммуниста районе племенной балха волча зоокхагIволча зоотехника инспектора Б. М. Чиргизо■.

Цхьацаболча исполкома болхлоша къахьегама дисциплина телхаеш хилар, ханал хьалха балкара дIаухаш, балка хана шахматех ловзаш моттигаш хилар белгалдаьккхар халкъа тIахьожама комитета председатела Д. А. Миронова, собрание къамаьлаш даьча кхыболча коммуниста.

КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленуме белгалдаьккхад коммунистически сакхетам бола керда саг хьалхкевелга, наха юкъе беш бола беррига идейно - политически болх таханарча декхарашка хьежа товбелга ерригача парте, хIара коммуниста гIулакх хилар.

Юкхъанцарча партийни организаце йоккха идеологически боьллой отряд я из болх дIабахьара — Нэс политинформатор, цхьайтта агитатор, кхоъ пропагандист. 35 лектор чувоагIа «Знание» яхача общества юкхъанцарча организацена, пхи саг чувоагIаш атеизма совет я.

Собрание белгалдаьккхар цар балха тIа цIенхаштта кхоачамбоацараш хилар, царех хIаравар коллективе меттел ерригача районе а наха юкъе беча кхетама балха бехктокхам кхоачаш болга, цудухьа цар болх белгала товбе безаш болга.

Иштта собрание дийцар культура учреждений, халкъа дешара отдела, торговле предприятий балхарча кхоачамбоацарех. Белгалдаьккхар исполкомерча коммунисташка цу кхоачамбоацарий бехктокхам а кхоачилга.

Собрание тIаийцача соцам тIа белгалдаьхад уж кхоачамбоацараш дIадахаре, горисполкома юкхъанцарча партийни организаце, цун партбюро болх дIахо тоабара дезараш.

Керда партийни бюро а аргIанарча городской партийни конференце делегаташ а хержар собрание. Партбюро хьалхарча заседане горисполкомерча юкхъанцарча партийни организаце партбюро секретаралла хержар Л. Я. Меркоева — горплана председатель.

А. ХАРСИЕВ.

БОЛХ КХЫ А ДИКАГIА БЕ ИЙШ Я

Бурувтохара балхий Старогрозненски управлене отчетно - хоржамий партийни собрани чакхъяьннай. Отчетни хан-юкъа парткомо баьча балхах дийцар секретара Хайкин Владимир Владимировича.

Докладчико а къамаьлаш даьча коммунистеша а: Мальцагов Данильбеиа, Бураков Алексея, Макаров Бориса, Доценко Бориса, кхычар белгалдаьккхар, КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.), июньски (1983 ш.) Пленумаш хинначул тIехьагIа политико - кхетам балара агитационно-массови болх тоабеннилга. ДукхагIа йийшай лекцеш, къахьегамхошца ду къамаьлаш даьд чулоацам къоаргагIа болаш, вай парте чурча а арахьарча а политиках нах кхетаргболаш йоашхаш. Наст-наста къамаьлаш деш хул «Знание» общества лектораш, управленера пропагандисташ, агитатораш. Царех ба инженер Головенко Василий, Сафонов Иван, Рагулин Алексей. ЛерттIа вIаштIехьбаьккхача идеологически балхо дика пайда а белар. ЦхьайтталагIча пятилетка 2,5 шера план тIаккхоачашъяьй. Задавех 9 мара йоацача 17 скважина испытени яьй. Бурувтохара 6 бригада, царна юкъе коммунистий Баскаков, Воробьев, Шулкина, Рошков, керте латтараш а йолаш, болх беш я 1984 шера чотагIа. Карарча шера 8 бетта 18827 метр бурув техад цар, из планал 1077 метр дукхагIа хул.

Отчетни хан-юкъа парте мугIарашка дIаийцав 39 саг, хIаьта КПСС члена кандидаталла 8. Коммуниста цIи лелае бокъо лььккхай дикагIа болча болхлоша, комсомольцаша. Царех ба бурувдеттараш В. Мадаев, А. Бунцевич, бурувдеттачун гIонча Ю. Коростелов, лаборантка Г. Буслаева, кхыбараш.

Коллективера дукхагIа бола коммунисташ шоашкара масал гойташ тIехдика къахьегаш ба. Массане а лоархIаш, сийдеш ба бурувдеттараш Бураков Алексей, Башкин Николай, Мальцагов Данильбех, Дахшукаев Абу, Кравчина Анатолий.

Дика тешал дайташ я общественни лостам лорабу халкъа дружина. Из хинахьа дежурстве ара ца йоалаш моттиг нийсъеннац.

Собрание къамаьл даьча бурувдеттачо Мальцагов Данильбека аьлар: — «Вай толамаш кхы а дикагIа хургдар, нагахьа санна балха тIа цхьаца кхоачамбоацараш децаре. Производственни, къахьегама дисциплина телхаяра хир хоададаьдац. Карарча шера 24-за нийсъеннай моттиг. ТIаккха эггара вогIа дар а вай терко е эзар а да балха декхараш дизза кхоачаш ца дераштa юкъе коммунисташ хилар. Дисциплина телхаярах администрации а партийни а бехктокхаме заьб коммунисташ Куриев, Сашков, Цыганков. Парторганизаце кхетам балара балха тIа ледарлоаш юлийтара белгало я из».

Дисциплина хьакъехьа масал ала могаргда коммунист Слесарев Виктор керте латтача бригада коллективатара. Производственни, къахьегама дисциплина чIоагIа хиннадь, дог лазаш болх хьабаьндаь цар вIаштIехьдьлар планал ши бутт хьалха, 4537 метр бурув а теха, № 722 йолча скважинага меххдьтта далийта. Укхаза коммунистически хьисапе къахьегаш, шоашкара дика хьокхам гойтар коммунисташа Мусаев Рамзана, Лукьянов Николая, Курбаков Александра.

Собрание къамаьл де дош кийцача инженера Доценко Бориса дийцар балха экономически хьокхамех. Лаьттан ченаш тохкаш тохача бурога хIара метрга 615 сом 89 кепиг дIадоаийт, хIаьта сметни мах 536 сом мара бац. Из чIоагIа Iатк плана, экономически хьокхамашта. Дукха авареш хул мехкдьтта дохаш бурувтохача. ТIехьарча хана 6 авари хиннай, уж баккъахьа йоахаш 518 сахьт ди доадаьд.

Коммуниста Б. Макарова белгалдаьккхар, къоначa болхлошна комсомольцашна болх тоъал ца беш хилар. ХIара къоначa болхлочун хьехамча хила веза, царна чIоагIа эш боккхагIчар шоашца Iоаяь опыт екъар.

Бурувдеттачо А. Буракова чIоагIа критика яьр партиома марксистско - ленински дешара ледара тIахьожам лоаттабарах. Управлене болх беш 27 кружок я, 850 саг чу а лоацаш. Бакъда, уж ерригаш а бе ма беза болх беш яц. Из болх тоалургбар, нагахьа санна пропагандисташа Исаевас, Сафонова, Головенко санна массане а шоай болх хьаборе. Хийла нийслу занятеш тIехйоахаш, ладувгIараш хьа ца ухаш, хьабаькараш а занятешка хьинаре даакъа ца лоацаш.

Инженера Селина теркам тIеазар халкъа тIахьожамкоша беча балха. Цар рейдаш а еш, гучадоах кхоачамбоацараш, материалашта кхоа, хьурмат ца дераш. Цар баьча тохкамех беккебараш администраце бехктокхаме оa.

Идеологически болх тоабара чIоагIа гIо ду «Бурильщик» яхача пенгазето. Цун редактор я З. Н. Соловьева. Газета оагIонаш тIа цIенхаштта критика ю дисциплина телхаечарна, царна хьокхаме уттабу управлене дикагIа бола болхлой. Газето шерра дувц балха дикагIча опытах, социалистически яхье хьалхле лелаечар цIераш йовзийт.

Ше къамаьл деш управлене начальника Лутовинов Юрий Александровича белгалдаьккхар парткома секретараш наст-наста хувцабалара партийни болх лерттIа дIабахьара новкъарло яр. Отчетни хан-юкъа кхоъ секретарь хувцаваннав. Бакъда, уж лакхагIча балхаш тIа бахаб, амма парткома балха из цхьадолча даьхье Iатхьад.

ЧIоагIа гIо ду коллектива тайп-тайпара дешаш къестадеча тIема а къахьегама а ветеранаша. Къоначa болхлоша царгара хьокхам ийбу, хIаьта вокхар камаьрша екъ шоай йоккха балха а вахара а опыт. Къоначарна цар езайолийт шоай коллектива йIаьхий традицеш, шоай говзалах доккхал дергдола уйлаш чуйоассаю. Iоммбу шоай сий санна коллектива сий а лакха лоаттаде.

Собрание тIаийцар боагIаш бола соцам.

Парторганизаце секретаралла хержар А. Н. Шульга.

А. ТИЩЕНКО.

Кхоана—машинашъечун Ди

ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕРГДА

КПСС XXVI съезда, парте ЦК ноябрьски (1982 шера), июньски (1983 шера) Пленумий решенеш кхоачашъеча ший низи хьинари кхо ца деш къахьегаш хьайоагIа Назранера Ахриев ГIапура цIерагIа йолча «Электроинструмент» завода коллектив. Республика предприятешта юкъе яьрача социалистически яхье дика хьокхамаш гойт цо. Пятилеткан кхоалагIча шера бархI бетта декхарех а дика лоархIабаьб машинашъераш.

ХIаьта цар толама юкъе доккха даакъа да сборочни цеха бригадира Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета депутата Султыгова Насапханa кулгалдеча бригада коллектива а.

Цун гIулакхехи карагIдаьнарехи дувцалехьа хьоахе лоа бригада кулгалхо, гIана аьлча, коллектива толамаш укхазе. сборочни цехе, дIа мел доладь дикадари пайда баргбари Султыгова Насапханаца дувзаденна доладь.

...Назранера «Электроинструмент» яха завод хьалъеча хана эггара хьалхарчарца цига даакъа лаьцар цо. Штукатур а маляр а йолаш отделочникий бригадена керте лаьттар. ХIаьта 1963 шера сборочни цехе балха этар.

Бакъда, сборочни цехе хьаде ховш хIама дацар завода цхьаболча маIача наьхен кхалнаьхен санна, говзал карерзае йийзар цун.

— Тха предприяти «ногаш уIа отташ» хинна ха аттачарех яцар, — дагаувц хIана Султыговас, — тоъапар нах, дукхагIчарна говзал карерзае езаш дар гIулакх, цхьабакъда Назрановски машинашъераш цхьа битанзар. — Вай мехка дукхкача моттигашкара кхьчар тхона оборудовани, специалисташ, хIаьта заводера кхыча городашка деша бахар дукха нах. Дика Iомабенна, бокъонца бола говзанчий хинна цIабаьхкар уж.

Султыгова Насапхан хинавац кхыча городе говзал карерзае яха, цхьабакъда, предприяте бахийта хиначер опытах беркат даьннад цунна а. хIана аьлча цар цхьана, говзаца хьалхийнаб укхаза Насапхан санна бола, бокъонца бола говзанчаш...

— Укхаза балха ена дукха ха ялалехьe электросверлилкаш вIашагIъехкара говзал сина карерзайир аз, — дувц Султыговас, дукха нах бар сона новкъостал дьраш, со къахьегама наькъ тIа лькхараш. — Из цIаккха дицлургдац сона.

...Дийтта шу хьалха сборочни цеха лаьрхIар электросверлилкашта эпача на бела монтаж ергIйола бригада вIашагIйоьла. Къахьегама овсарле лакхьяр дукха дьа гIулакх дар из.

Цу бригадана керте оттайир Султыгова Насапхан.

Лоаццача хана карагIдьдар цун коллектив кхотае, болхлой къахьегам дика, пайда баргболча оагIорахьа вIаштIехьбаккха.

Цу хана деиз цехе меттале ерригача заводе гIодла а хьалхара моттиг лелаечарех цаI лоархIаш хIайоагIа из. ТIехьарча кхаь пятилетка планаши социалистически декхараши ханал халха кхоачашдаьд цо.

Аьттув болаш боах бу бригадо укх пятилетке а. ХIара бетта планаш сийленца кхоачашъю.

— Бригада коллектива толамаш Султыгова Насапханаца дувзиденна да, — йоах завода кулгалхоша — дика къахьегамхо, организатор новкъост я ял. ховш кулгаладу цо коммунистически къахьегама цIи лелаеча коллектива. Насапхана хьинаре даакъа лоац коллектива юкъарча вахаре а. ХIаьта цун динача гIулакхий лаккхара мах баьб Даьхено. КхоалагIча степена къахьегама Сийлен ордена белгалъяьккхаб Султыговай къахьегам, Насапхана иштта лелаю 9-чен 10-чен, 11-чен пятилеткай ударник яха сийдола цIи.

Предприяте сий лакха лоаттадара дукха низи хьинари дIалу бригадо. Бригадира доакхал ду завода коллектива карагIдуьларех, цун хьокхамаша дог хьест цун.

Къаьстта хоза хеташ дийцар Насапхана Муталиев Мартазакъа, СССР Лаккхехьарча Совета депутат Дзармотов Муса, Инаркиев Мустафа, Беркало Люба, Яндиева Дутуркал, Имгоцева Люба, иштта дуккха кхыбараш керте латтача бригадай гIулакхех.

...Тайп-тайпара да Султыговас кулгалдеча бригада толамий бахьанаш.

— Цкъа-дале, — йоах Насапхане, — тха толамаш хьахуьлийт социалистически яхьо. — Цу гIулакха йоккха терко ю оаха. Яхье формализм лелац. Баьча балха итогаш ю хан-ханнахьа, хьалха латтараш белгал бсах, тIехьа бусараш тIаккхебу. ШозалагIа - дале, тха бригадера беррига нах йоккха опыт йолаш ба. Хьалхашца латта декхараш дика кхетадеш, шоай болх боккха бехктокхамца кхоачашбеш хьабоагIа уж.

Боккхача безамца дийцар Насапхана бригаде балха минута мах бара хьакъехьа а. Тха балхах тайша ба цеха сборочний болх а. Нахана е во продукци ярга хьежа дIабода цеха кхыча бригадай болх а, хIана аьлча кабела монтаж кийча ца хилча вIашагIъехка йола машинаш складе дIачуйла йиш яц. Из дика кхетаду тха болхлоша. Цудухьа къахьегама а производственни а дисциплина лакхарча боарема хилийта гIерт тхо.

Дукха за йоацаш КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС-о арабаьккхаб «къахьегама социалистически дисциплина хьакъехьа» бола соцам. Цу тIа белгалдьннад: «моахк экономически, социальни дегIабоалабара планаш, халкъа боахама эффективность лакхъяра, социалистически вахар хьисапе лардаш дIахо чIоагIъяра, къахьегамен политически хьинар айдара, керттерча хьалех цаI да къахьегама социалистически дисциплина массе оагIара чIоагIъяр» — аьнна.

Вай партен правительствай из боккха лоархIам бола документ дег тIара къоабалдаь тIаийцар, беррига советски наха санна «Электроинструмент» яхача завода коллективо а.

— СССР профсоюзий 17-ча съезда балха юкъе даакъа лоацаш хиннай со, — яхаш дувц Султыгова Насапхана, — кхыча делащца цхьана цига дийцар къахьегамен производственни дисциплина дош а.

— Цу деша йоккха терко яьр КПСС ЦК ноябрьски (1982-ча шера) Пленуме а. ТIехдикача къахьегамца, дисциплина чIоагIъярца, кхы а доккхагIа толамаш дахарна гу тхона вай Даьхен низ, экономика чIоагIъергйола наькъаш, йоах цо.

ХIанз из керте латтача бригадо, берригача завода къахьегамхоша санна, шиа еррига торопаш оарцагIъяьхай хьалхашка латта декхараш ханнахьа кхоачашдара.

— Тха коллективе хьинаре къахьегаш хьабоагIа Тумгоева Залихан, Местоева Лида, Даскиева Маржан, Тумгоева Аза, кхы дукха нах, — дувц Султыгова Насапхана, цу тайпара хьинала къахьегамхой бригаде хилара теш со карарча шера декхараш оахош толаме кхоачашдергхилларах.

Р. ЦОЛОЕВ.
И. ПЛИЕВА сурт.

ЦIЕЙ ДЕЗДЕШ

Машиностроени — советски экономика керттера отрасль, къахьегама овсарле лакхъяра, общественни производстве боарам айбара дола керттера деакъа.

Коммунистически партен Советски пачхальклиенои даим йоккха терко ю дьаймета машиностроени ма хулла дегIакхуьяра, мехка оборони низ чIоагIбара, технически реконструкце ярд из хиларах тарра. Вай мехка хIана мга бола машиностроени комплекс вIашагIъелла дукха отраслеш цийна чу а йоагIаш. Царех я авиационни, автомобильни, тракторни, приборостроени, энергетически, электротехнически, транспортни, химически, мехкдьтта отраслеш.

Машиностроене керттера ярд — станкостроени, СССР-е хIана эггара йоккхагIа йола станочни парк я.

Сийлахь йоккха Октябрьски революци хьалехь 1896 шера хьальхь яр «Красный молот» яха завод, бурувдеттача оборудованена ремонт ера лаьрхIа цхьа-ши мастерскагIа яьх станокаш латтар. Ерригаш аьх станокаш, Iанарца болх беш йола ши жIоюн мара хIама хиннадац заводе. Из ерригa «техника» Iанарца бела ба йолаболийташ хиннай.

Дикка тIехьагIа фатагенаца болх беш йола двигатель оттаьй заводе. Цул тIехьагIа цхьа за яьлча завода ерригаш в пхи мах тьайийлай. Уж ерриге цехаш цхьан корпусача хиннай цхьан тхое кIал: корпуса юкъе кузнечный цех хиннай, цун аьттеьха — литейни, модельни, аьрдехьа токарни, слесарни цехаш.

IаламмаIе вочa хьалe хиннаб заводера болхлой. КIезига гIалат ... штрафаш, ... кIал ... балхара дIабоаккх IоттIаьнаш даьд завода администраце. Балха ди 12 сахьати ах сахьати дIаьха хиннад.

Боккхи ... «Красный молот» Советски ... шорашка. Бедача, вIурзо хьалйинаь мастерскашкара хьина, йоккхача, сийрдача, хIахпарча заводера оборудованеца Iалелехь а завода цехаш. Тхьо соагIа долча къамах лаьтташ я завода болхлой класс. Завода коллектив, производстве лакха толамаш дахарах Октябрьски Революце орденца белгалъяьккхай Даьхено.

ЦхьайтталагIа йола пятилетка дIайоалаелча деиз стабильно болх беш хьайоагIарех я завод, из дика лоархIаю керттерча технико - экономически хьокхамех. Цу юкъа планал соагIа дIаэхьийта продукци 1270 эзар сом мах болац в. ХIаьта таханарча дийнахьа заводо арахецача ерригача продукцех 45 процент яр Пачхальлицех дикала Знам тIалетташ я.

Шоай профессиональни цIейне накъабоалаш дика производственни хьокхамаш дьхьад кузнечни, мехкдьттааппаратурни, ремонтни, электроцехи коллективаш.

БархI бетта йолча пачхальни планах кхал хьалха лоархIаьй чугуно - литейни цеха плавильни участок мастер В. А. Зуб, болат лоеладеча цеха стержневи участок (бокхагIа бола мастераш Н. Ф. Гарин, Н. Ф. Чеботеева). Шоашкара хьокхам телаш бола бу дукха хьалхе лелаеча бригадеша. Царех я Г. А. Гудушаури, В. А. Вербицкий, А. Н. Кикосов, Н. И. Брызгунов, О. Е. Захаров, М. А. Федюшкин, В. А. Дронкин керта латта коллективаш.

Графикал дукхаз хьалха малеш хьайоагIа кузнечни цеха коллектив, цунна керте латт коммунист Фролов Анатолий Иванович.

Заводeл гаьнна араьха йоазаш а цIи хеза волча къахьегамхочун, СССР Лаккхехьарча Совета депутата, котельщикий бригадира Рыженков Николай Георгиевича цIи, иштта хьанала къахьегаш хиларца белгальяьннай Нохч - ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета депутат, КПСС XXVI съезда делегат Умалатова Сажи Зайндиновна а. ХIаьта, техен машинашъерий цIейга вай мехка доазача хана уж хьалхалеттарий мугIарашка ба массаза а санна.

ХIара шера мехкдьттан газовни промышленносто машинашьерашта хьалхашка керда чоалханегIа декхараш уттаду. Из керттерча даьхье дувзаденна да бийдала база Малхбузен СиберегIагахьа дIа гаьна хьарца. Кердача техника план эргаш а укх шера цул хьалагIа дIанзача шерашкарчул. Цудухьа хIара шера балхий боарам лакху. Ер шу чакхдалелехьа 14 тайпара кердача техника образецаш кийчъе дезаш да тхо. хIаьта [redacted] дIагIоргда 1 миллион соагIа сом еача.

Тха завод йоккха промышленни предприяти я. ХIанз лаьрхIа да 1985—1986 шерашка г. Аргуне тха завода лаьрхIа филиал хьалъе.

Заводе боккха теркам тIеболийт наькъа аваре къал тоадере. Дукхъал цхьайтталагIча пятилетка кхоалагIча шера заводерча 80 саго шоай вахара хьалаш товдаьд. Иштта йолеш я 4 столови, бархI буфет, цига цхьа IохайчIе 800 саго хIама даа торо я. Завода ший доалахьа аьх баргий беш я, цар чу 1220 болхлой бер да. Иштта долаш да доккха культура ЦIа, спорта Дворец, сапаIара база. ХIара шера профсоюзни комитета путевкаех IаьржачIе форда йисте санаторешка, салоIача цIеношка хул заводера бIаьш болхлой.

Нийса хургдацар тха балха тIа кхоачамбоацареш дац аьлча. Иштта цхьайола цехаш керда промышленни продукци карерзае цо могаи тIехьаюс. Царех я номераш 2,6 йола механо-сборочни цехаш. Цун керттера бакъан фуд аьлча, из да къахьегам хоаш вIаштIехь цабаккхар, технически службай бехк а кIезига бац укхаза. Ший ханнахьа мехкдьттааппаратурни цехо прокат ца лоаттадар баькан долаш мехка мехкдьттен газн йоккхахча чIоагIа лоархIам бола аппараташ дIакхьчац.

Лоацца аьлча завода болхлоша, инженерно - технически балкхоша кердача техника образецаш балха юкъедоаладаре ма могга дукхагIа терко еш белгалдоаккх шоай профессиональни цIей.

В. ПУЧКОВ.
машинашъеча «Красный молот» завода парткома секретарь.

ШИЙ ГIУЛАКХ ДОВЗАШ

Укх шера тIаийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдаре ерригa шоай торонаши кхоачамдаш тIадерзадь хьинар айдина къахьегаш ба Грозненски «Автоспецоборудование» яхача опытно - экспериментальни завода болхлой.

Дерригача технико - экономически хьокхамий бархI бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй цар. Пятилетка кхоалагIа шу доладелча гIоне планал соагIа цар наьхала яьккхай 320 эзар гартта сом мах бола тайп - тайпара продукци, товарни нормативно - цIенен продукци арахецара плаал кхоачашъяьй 103 процент, иштта лакхьяьй къахьегама овсарле а. Ди тIехьагIа шерагIа яржаш латт цехашта, участкашта, бригадашта юкъера социалистически яхь. Чакхбаьнача август бетта санна укх бетта а шоай толамаш лаьгI ца долийташ хьинара къехьогаш ба уж.

Заводе дукха бригадаш я хIаьзлехьа цхьайтталагIча пятилетка хIалхарча кхаь шера йола задани кхоачашъяь. Ер шу доладелча деиз дика хьокхамаш долаш дикагIчарех лоархIаш белгалъяьнна хьайоагIа завода йиьлагIча цеха токарни бригада. Цун кулгалдеш ва йоккха опыт а говзал а йола бригадир Федоренко Анатолий Антонович. Цехерча бригадашта юкъе лелаеча социалистически яхье даим хьалхале лелаеш хьайоагIа из коллектив. Дог хьесташ да бархI бетта цо дьха толамаш. — ДIахо йодача хана кхы а лакхагIа толамаш даха, Даьхен экономика чIоагIъеча тхоай даакъа юкъедахьара низ а хьинар а ва кхоадеш болх бе дага да тхо, — йоах Анатолий Антоновича. КIезига-дукха ха лоаш пайслу тхона балха тIа тIатох цо. Цу тайпара хIамаш нийслу мара тхоай кхан кхы а хьалхагIа чакхъяикха вIаштIехьдаргдар тха, нагахьа санна тхона мел эша метала а токарашта эша инструменташ а кхоачамболаш тхона яларе. Иштта кхоачамбоацараш нийслой а шоай балха тIа пайда эц цар йолаш мел йолча торонех.

Цу бригада толамаш хьахилар дувзаденна да дукхача хIамашца. Эггара хьалха аьа деза, коллективе къахьегамен производственни дисциплина дика хилар. Укхаза бац балха ха йоераш, балха тIехьабусараш, е хайах хьалха дIаухараш.

ЧIоагIа барт болаш, кхетаенна я бригада коллектив. Нагахьа санна цхьа болхло балхан ийкха балха ара ца воалаш моттиг нийслой бригадерча цун новкъостана кхоачашдю цукна йоагIа норма. Шоайла хьажар, гIоновкъостал дар укхаза оамал а хинна дIаэтта хIама да.

Вай юкъача бригада токараша хьаю автомобилий подъемникашта эша йола оаткалаш. Цар дикал лакхагIа мехул дикагIа хул заводера арайоалача ерригача продукце дикал а. ХIаьта из продукци вай мехка санна цун доазол арахьа а дIайодаш я. Из дика кхетаду цу бригадерча наха. Цар шоай кхетам, говзал шоашта хоьр тIадерзадьд завода сий айдаре. Цеха кулгалхоша яхачоа, цу бригада болхлоша хьалха оатхалашта юкъе укх тIехьарча шерашка моттиг нийсъеннац брак йолаш. Лаккхара мах беш дIаэц цар хьаеш йола продукци технически тIахьожама отдела болхлоша.

Дукха низи хьинари дIалу Федоренко Анатолий Антоновича ший бригада гIулакхаш дика хилийтара. Массаза нах юкъе го йиш я из хьинар дола саг, къоначар виза вола тьехамча. Завода парткома а парте Ленински райкома а член ва из. Цеха коммунисташца цхьана цо болхлоашта йовзийт вай партен правительствай чурен арахьарен политика: нах дIаккетабу хьалхашка латтача декхарех, царца беседаш ю, къамаьлаш ду тайп - тайпара лоархIаме дешаш дувцаш.

Анатолий Антоновича йоккха опыт чIоагIа накъайоал коллективерча боккхагIчарна а эIамагIчарна а. Цун къахьегама биографега хьежача дукха дувца а дIадала а хIамаш долаш ва завода ветеран. — 1946-ча шера ремесленни училище чакхъяьккхача Грознерча машинашъеча «Красный молот» заводе балха вахар со, — дагалувц бригада кулгалхочо. — Лоаццача хана нерверзайир аз цига токара говзал. 1953 шера деиз «Автоспецоборудование» яхача заводе болх беш ва Федоренко Анатолий Антонович.

Ткъаь итт шу да цо укхаза болх бу. Цу шерашка доккхий хувцамаш хиннад предприяте. Завода цехашка хIанз латташ я йоккхий, яха бола станокаш, шеръеннай изделей номенклатура. Цунца цхьана дегIаенай Анатолий Антоновича говзал а кхетам а. Укхаза хьийцав из ленински парте сийдолча мугIарашка.

Ткъаь кхоъ шу хьалха токарий бригада вIашагIйолла лаьрхIар заводе. Из гIулакх тIадилар къоначa коммуниста. Цу хана цу бригада керте а оттавир из. Бакъдар аьлча Федоренко Анатолий массехк шера кхыча бригадана кулгалдеш хиннав. ТIехьаIоаш хинна коллектив хьалхарча мугIаре яьккхар цо лоаццача хана. Нхо шу хьалха юхаерa из ше эггара хьалха хиннача токарий бригаде. ХIанз заводе дикагIчарех цаI лоархIаш я из бригада. Цхьа болхло вац укхаза ден йола норма тIехххоачаш ца еш. Цудухьа вIаштIехьа даьннад коллектива шера задани ханал хьалха кхоачашъе. — БоккхагIбараш а къонабараш а ала хIама доацаш дика къахьегаш ба тха бригаде, — хоза хеташ дувц бригадира - коммуниста Федоренко Анатолий Антоновича.

Къахьегама ветеранашта нийсса къоначар болх бар а ший бахьан долаш да. Къонабарий оагIув хьаллаьцар, царех бокъонца бола говзанчий а новкъостий а хилийтара шоашта ховр дIадалар бригада ветераний дика оамал а хинна дIаэтта да укхаза.

Къаьстта дукха низ дIалу цу даьхье коммуниста Федоренко Анатолий Антоновича.

Цун хьехамца хьалхийна дукха кагий нах ба заводе хIанз толамца болх беш, коллективе чIоагIа сий деш а лоархIаш а. — ДагадоагIа сона, — дувц дIахо Анатолий Антоновича — тха заводе итт шу хьалха балха вера хIаьта юкъера школа чакхъяьккха вола Гечебаев Юрий, Хайрулин Ренатаца цхьаьна хьийхар аз цунна. Тонара говзал дика карерзайир эIамигача саго. Шийна ховр, карагIдьнар, ший къайленаш йовзийт цо кагерIбарашта. Iомаду коллективе болх беш вола саг мишта хила веза, наха сий дергдолаш ший болх а наханара гIулакхаш а иштта дIадахьа деза.

Довкхал ду Федоренко Анатолий Антоновичeн Хайрулин Ренатен шоай хьалха хинна ученик — Гечебаев Юрий а из керте латтача бригада коллектив а заводе дикагIчарех цаI хилар, цар массане сий деш хилар.

НийсагIечен иттагIчен шин пятилеткагIа дика болх барах Анатолий Антоновича сийнай Къахьегамая Сийлен II-чей III-чей степена ши орден. Цул соагIа, цун сурт хьалтеха доал завода Сийлен улга тIа.

— Кхо бутт соагIа ха мара йисац пятилетка кхоалагIа шу чакхдала. хьатIайоагIча пятилетка дикагIа шера кхы а дикагIа болх бе дага я тха барт бола коллектив, — йоах къахьегама ветерана. ХIанзе уйла ю шоай кердача шера де дезачунна. Иштта дикача гIулакхашца накъайоагIа кхоанарча машинашъерий профессиональни денна вай юкъа Федоренко Анатолий Антоновича кулгалдеча токарий бригада коллектив.

О. ШАДИЕВ.

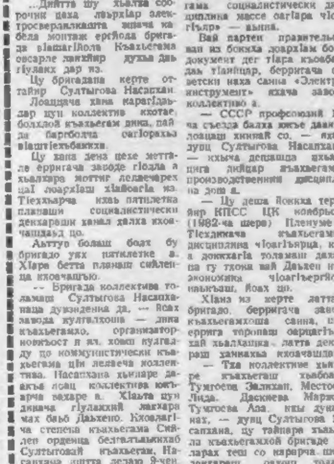

Владимир Степанович Чичерова, Ленинградски металлически завода слесара-сборщика Ленина ордена «Марез Жlовеи» яха шолхагIа доьшо медаль еннай.

Из — Чичерова вахаро хинна а ца Iеш. Владимир Степанович ше Iомаьча профессиональни говзала декхарийн волча ерригача бригада коллективе а доккха тIаьа да.

Чичерова бригада яь делаш, узаш го йиш я атомни йоккхача болх бечеи станцешка.

СУРТА ТIА: В. С. Чичеров.

С. СМОЛЬСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ДИКАГІЙОЛА ОПЫТ—МАССАНЕНА

ДЕРРИГА—САГАХ ТИЙША

Хьалхашка даттача декхарех дика доархІаем хьайоагІа Ачхой-Мартановски района «Урожайный» совхоза Эхаея Салудина кулгалдеча бьацадаараш леладеча бригада коллектив. Масала, Даьхенна бьацадаараш дІадалара кІасслагІча пятилетка плана 114 процент кхоачашйир цо, хІаьта иттлагІча пятилетка план 128 процент. Дика хьокхамаш гойташ хьайоагІа укх пятилетке а. Даьхенна бьацадаараш дІадалара дий шера план кхоачашье гарга я из бригада.

Ишта хьамала къахьега шоай коллектива вІаштІехьдоалийтача гІулакхех, укх шера хьалхашка даттача декхарех дувц тахан Эхаея Салудина.

Цхьадолча боахамашка нах ца тоъаш бьацадаараш кхедара ханнахьа лерттІа бригадаш вІашагІтоха ца могаш хало хьег. Тхо долча ишта дац. Масала, са бригаде бІаьстан балхаш дІадолалушше а тоъал вІашагІнхет нах. Уж хІара шера цаІаш ба. ХІаьта цамогаш хинна е кхы бахьан долаш бригаде хьа ца воагІаш висачун метте дІаоттаве цу сахьате сар хоравоагІа. Дукха ба тха бригаде болх бе безам бараш. Из ишта нийсденнад болхлой къахьегама а вахара а хьалаш тоадара оаха халданза йоакхо ендаь, алалеш доккхий доландаь.

Цхьавола бригадир хул кердача сезона бригада вІашагІтохача хана наха хургдолчул дукхагІа ахча, доалахьа долча хьайбашта доакъар, кхыдар лургІа а ньале тІехкхьара шийн дош кхоачаш ца деш. ХІаьта аз а совхоза кхыча кулгалхоша а де, чанхданкха низ дІакхоачаргбоацачох дош алац цІенкха а, болх хьабой хургдолчох мара.

Хьувнъам алсамбаккхар дукхьа кердадар чакхдаккха дагадехача звеньевойшца, мугІарерча йоккхагІа опыт йолчарца датавоал со. Уж гІулакхаш иштта леладендаь хьадечох сона нийсса бехктокхам кхетабу бригадера хІарвне.

Бригада болх вІаштІехьбаннхара доккха новкъостал ду сона совхоза директора, керттерча агронома. Фу эш хьажа цІаъ е шоза тха бригаде уж ца боагІаш дІадахадац. Керттерча дакъе цу гІулакхаша карагІдоалийт тха бригада коллектива хІара шера моллагІча хаоттама хьалашка дика хьокхамаш гойташ къахьега. Укх шера кхай тІа мел кхедаь бьацадаараш ца дойташ, дикал лакха йолаш пачхьалкхенга дІадала, городашка бахача къахьегамхошка дІакхачийта декхар оттадаьд шийна хьалхашка тха бригада коллективо. ЛаьрхІар кхоачашде низ дІакхоачаргболаш гІулакх а да. Эшар фуд? Бригадера хІаране ше хьадечох бехктокхам кхетабар, хьалхашна латта декхар кхоачашдар духьа низ кхо ца беш къахьега лар. Из деррига долаш а да тха бригаде.

Мах беча организацешта 59 тонн дукхагІа йолаш 580 тонн нарсаш кабачкеш дІаяхьийтай оаха. Цу ерригача продукце дикал лакха а хилар. Мах беча организацешка дІаяхьийта еррига нарсаш стандартни хилар тха.

Мишта карагІдоал тхона из гІулакх иштта дика кхоачашде? Сатоссаш хьал з гІетте бьацадаараш дІадахьа машинаш яхкалехьа эшача боарамагІа, дика йолаш нарсаш лохьье карагІдоал бригада.

Белгалдаьнкха доагІа, масала, нарсий хІара мугІарах бехктокІаме цхьаццa сар волга. Цигара чуйоцача нарсий дукхалах, диналах жоп дала дезар хьалхарча вугІагІа из ва. Цу гІулакхо чІоагІъю наьха къахьегама дисциплина, бьацадаараш довш моттиг нийсъалийтац. Цудухьа оаха дІанхухьийташ долча бьацадаараштта лакха мах а бу раьза болаш дІа а яйду тиналкх болх бечар. Цу гІулакхо дета товм бу. Нарсаш хІанз чакхйоалаш латт тха. Цудухьа беррига теркам тІа бацйтаб оаха помидораш чуэцара. Уж хІанзе 400 тонн совгІа дІаеннай пачхьалкхенна.

Шу долалуш Даьхенна 1200 тонн бьацадаараш дІадала декхар оттадаьдар шийна хьалхашка тха бригада коллективо, шера план 1000 тонн йолаш. Цхьабакъда, КПСС ЦК июньски (1983 ш.) Пленум хиначул тІехьагІа тхоай торонаш а лаьрхІа Даьхенна 1300 тонн бьацадаараш дІадала социалистически декхар тІаийпар оаха. ЛаьрхІар кхоачашдергда шеко а йоацаш. Бьацадаараш дІадалара шера план укх деношка ма яьнихар оаха. ХІанзчул тІехьагІа кхы а 400 тонн гаргга бьацадаараш чуда йиш хургья.

Укх шера чакхдаькха дагальцар кхоачашде тха низ дІанхоачаргхиларах тхо тийша да, хеттама хьалаш укх шера долчул дикагІа ца хиннача дІадахача шера кхьметтел пачхьалкхенна 1100 тонн бьацадаараш дІадала тха карагІдаьнна хиларах.

Дукха ба тха бригаде районе цІи хеза дика болх опыт йола къахьегамхой а, масала звеньевойш Эльмурзаева Хамсат, Эскаева Напи, Алсултанова Зенадат, кхыбараш. Уж керте латтача звеной новкъосталца карагІдаьлар бригада соахкара план дикка тІехкхоачашъе.

Лаьтта леладарц культура лакха лоаттаяра хадданза йоакхо ю оаха. Цхьан кхай тІа вІаштта шин шера цхьа культура дІаюош моттиг нийсъалийтац. Бьацадаараш дІаделекъа агротехника бокъонаша дІадеххача тайпара удобренешца дика хьаьнду, мачхаш даьхе, культиваци яь нийчду лаьтта. Хадданза къовсам лоаттабу оасарца.

Хьувнъам духхьал бригада низаца чуэц. Бьацадаараш дІадахьа ена машинаш аехьа ха йоаккхийташ латтийтац. ХьайоагІаше етта а етте дІайохийт. Цу дерригие вІаштІехьдоалийт бьацадаараш кхедарга дІадодар лохде.

Хапал хьалха шийн бизача низаца болх бе йиш йолаш хьалъэь ньккхай Уренгой — Помара — Ужгород яха магистральни газопровод. Дуцен практике из тайпа кхыбоаца инженерно - техничесни гІирс сихха болх бе кийчбар Іалавмате боккха экономически а политически а лоархІам болаши, КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъяра а нехна Энергетически программа чакхъякхара а юкъедиъьа доккха дакъем лоархІаш да.

Из сийлахьа котало яккхарах магистральни газопровод хьалъеча даакъа лоапаш мел хиннар даькъала вувцаш ловца баьккхар КПСС Центр[redacted] Комитето а СССР Министрий Совето в.

Ер сурт даьккхад газопровода Марийски доалъ тІа — «Помарская» яха газокомпрессорни станце.

СУРТА ТІА: «Союзэнерго» яхача московски объединене гІишлонхой, «Помарская» яха газокомпрессорни станци болх бе йолалийтараш.

Е. ЛОГВИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Тесса дита гІулакх

Укх тІеххьарча хана производственни хьонхамашка диллача пачхаьалкхен план низтхьала кхоачашъеш хьайоагІача предприятех я Грозненски кондитерски фабрика коллектив. ДукхагІча даьхе цунна бехке дар во вІаштІехьъяьнкха социалистически яхь хилар да. Диаза ах шу дала доал фабрике яхьа цхьаькха тайпа форма балха юкъе ца йоалаю.

Ховш да, лерттІа социалистически яхь вІаштІехьъялькхача производстве къахьегама толамаш дика хулга. ХІаьта укхаза болх беча нахаш шоаш хьалхаваьннар малагІа ва, тІехьавусар малагІа ва, материальни, моральни стимулаш лелаь ханаш йицъеннай.

Фабрика плакови отдела начальника Нелли Инвлуковна Мусаеваси партийни организаце секретара Николай Афанасьевич Селезневси хІама къайла ца хьош хьадиццар укх тІеххьарча хана социалистически яхьа итогаш шоаш ца еш хилар. ХІинад из аьлча, цар йоахар социалистически яхьа инженер хІанз г. Ленинграде квалифицапи лакхьеча курсашка деша яха я, цудухьа нийсденнад из гІулакх. ТІаккха хаттар отт, нагахьа санна цу гІулакха бехктокхаме вола сар дешара цІввеча мара дІадолалургдолаш мара деце из гІулакх ханахь меттадоалалие боахкий-теш фабрика кулгалхой?

Йоккха яц фабрика коллектив, верригаш ши бІаь гаргга сар мара вац укхаза болх беш. ХІаьта вайна ма харра вІамигача коллектива барт чІоагІбе, социалистически яхьа масе тайпара формаш балха юкъейоалае аттагІа да администрацена я общественни организацешта а.

Партийни организаце секретара ма эллара, нагахьа санна яхь лерттІа вІаштІехьъякхаяларе, толамаш хІанзчул дикка лакхагІа хургдар. Вешта, хьалхагІа а дукха тоадена лаьттад ала йиш яц яхьаца дувзаденна гІулакх. Ховш да, тайп-тайпара я социалистически яхьа формаш. Уж я «дикагІа вола мастер», «дикагІа вола нъона болхло», «дикагІа йола смена» яха цІераш яхара тІехьара яхьаш, балха хьалхалаттарий опыт, шерра массаенна дІайовзийтар санна йола а ишта кхытайпа формаш а.

ХІаьта кондитерски фабрике цу тайпара гІулакх вІалла леладеш а дац. ТІаккха мишта хургба толам? Социалистически яхе котбаьннараштта хьожадаь шортта ахча да предприятерча фонде.

— Цхьабакъда, из ахча толам баьккхачарна дІадала атта вІаштІехьдалац тха,—йоах Н. А. Селезнев, — хІана аьлча директорапа къувса дезаш хул тхо наха материальни йооцрени еча хана. Шийн кисара долаш мо мара кхы администраце ахча хьа ца луш пачхьалкхен банке кха чутел из. ЛадувгІаргдана оаш дувцачуга. ШишегІа хаттар отт укхаза. МалагІа болх ба-те фабрика партийни, профсоюзни организаце бер? Шоай декхараш доввзаний-теш цара?

Партийни бюрона тувоагІа укхаза 7 сар, хІаьта профсоюзий комитета 5 сар. Из-м боккха яна ма бий, цар на мацал вай дувца гІулакх пхьан кога тІа даккха? Ховш да, социалистически яхьа тайп - тайпара формаш юкъейоалайнча мара коллектив лакха толам хургбоацилга, къахьегача наьха йоакхо йирта хьежжа мара хургбац цар балхацара безам.

Хьожаргда вай къахьегамен производственни дисциплинаца дувзаденна гІулакх укхаза мишта латт. Дисциплин гІожа теххеш моттигаш нийсъеннаш фабрике, вешта аьлча во дисциплина бахьан долаш белхара сар дІаваьккха вийзавац хІанзалца хьа, бакъда нагий къоалаш дарах бархІ сага дош дийнад новкъостий судо. Цупах гучадоал наха юкъе беш бола кхетама болх фабрике лохарча боараме хилар.

— ХІаьта нагий къоалаш ца хилийтара, дисциплина ца телхаяйтара малагІа балдаш ду оаш? — аьнна даьча хаттара жоп делар фабрике вІашагІтехача профилактика совета председателе Исламов Ахмед Шахидовича. — кхастаста рейдаш ю оаха новкъостий суда членашца цхьана наха болх беча цехашка, участкашка гІолле, иштта проходной дежурить де уттабу оаха нах, малагІа сар балха мел тІехьавоал хар дуьхьа.

— Сен лечкъадергда из, нийслу балха ханах бизза пайда ца ийбу нах тхона юкъе а,—аьле чакхдоаккх шийн къамаьл Ахмед Шахидовича. ХІаьта социалистически яхьах лаьца шийта хьаттача по жоп делар из болх шоай теркама кІалхара баьниаб аьнна.

Бакъъув Исмаилов, цар теркама вІалхара балийтаб из болх. Кхьметтел гІулакхаш дика латте а моллагІча предприятерча хьалаш яхьа нийсса вІаштІехьъяьнкхача кхы а дикагІа латтаргда. ХІаьта кондитерски фабрике уж селлара тоаденнад аьлча харц хургда таханарча дийнахьа.

А. Г. УГУРЧИЕВ.

Чехословаке Іилманхошка чІоагІа теркам тІабахийтаб традиционни йоацача энерги йоаллача хІамашта. 80 шераш чакхдоалаш 175 миллион тонн условни доагор кходе лерхІ укхаза наьха а геотермически а энергех, биогаз кайда эшара чотагІа. Цу хаамаьа хьалхьь хургья хий дІахадара йола 70 эзар квадратни метр наьха коллектораш. Кхы 20 шерашех кайда эшарга доахьараш доьладеча.

Прагерча тохкам беча цхьан института болхлоша кийчъьай пластикови трубкаех яь йовхала коллекторий система. Цу система эффективность цул хьалхагІа хиннача наьха йовхалех кайда кІбеш хиннача конструкцешел кхоаза лаккагІа я.

СУРТА ТІА: института болхлой боахх пластикови трубкаех хьча коллекторе тІехнахьара температура юстам.

ЧТК—ТАСС сурт.

«Нивашца» Альпашка гІолла

Франце автомобильни рынке моллагІча тайпара а дІачІоагІвала хала да. «Нива» яхача советски вездеходий цу гІулакха ушалийла а африкайски массаленашка а гІолла чанхъяьвла йийзар. Дукха ха йоацаш советски автомобилаш йохкаш йолча «Жан Пок» яхача французски фирма лаьрхІад йолкски автозавода продукце професионалий гоацикий хьашташ кхоачашдаь ца Іеш автолюбителий хьашташ а дІаза кхоачашдеш хилар дІагойта.

Советски автомобилаш шоай доалахьа ирашка шоай отпускаш машинашка дІахьо аьнна дІанхайнадир фирма. Цу ралле доагьашхошка дІайоалийтар цар бе безача наьхъа башхалонаш. Из идеи массане а раьза хиника хьалцаро хьагойтар «Нивай» технически торонех французаш бІубенна хилар. Маршрут наьхъаш доацача, нах ца кхача моттигашка центральноевропейскии альпийскии лоамашка гІолла чакхйоалаш ма ярий.

Машинаш старт а йица дІайолаелар 10 август Грапе яхача австрийски городера, хІаьта иллхайтта дени-буси пхи эзар километраш тІех ниьх а бир. Автохашинаш доалахьарий торо хилар Австре, Югославе, Итале, Швейцаре лоамашкара хоза моттигаш йоаза. Вешта, эггара халагІбола тоукам-м автомобилашта а водителашта а духьалбаьлар баьча наьхъа французски дакъ тІа. Аннеси яхача хозача городера дІаболабенна эзар километр хула «финишни прямай» оала ниьх хьу йолча районашка гІолла, Европе эггара лакхагІа долча довнъашка а горнолыжни спорта йоазаш йолча центрашка а гІолла чакхдоалаш бар.

Пробега даакъа лоацаш хиннараш маршрут толаме чакх а ньакха финишага кхьачар Марселе. Уж массаъа а цу шийн тейпарча отпуско дог айдаь, кІвадбаланна хиларо хьалхехар эксперимент толаме чакхьялар. Из ралли вІаштІехьъяльнкхараш а шига дахка доацаш хиннараш а раьза болаш чакхъяьлар маршрут. ХьатІадоагІача шера цхьаьнха а ралли е дага ба укхаза советски автомашинаш езарашта лаьрхІа. Автотуристий хьашташка хьежжа маршрут а ниьх бара хьалеш а кІазиг-духха эргашагІа хургда. Из автопробег хургъя духхьал французски итальянски Альпашка гІолла лоамашка йоачай а хиш хьалара кхерашт а кІезигагІа болча ноль бетта.

Реклама, — ховш ма хилара, торговли дІахалхатетар. Гучох, советски продукцена из тайпа реклама яра цхьанза а духьала вац.

Михаил ШИПАЧЕВ,
АПН корр.

Париж.

Доазол дехьара

«АК!» — американски ракеташта!

МАШАРГАРА ЛОІАМ

Малхбузен Германе лоІам машара тІабийраб. Цхьан вІашагІа а кхийтта цунна дирст бага йоала гІерташ ба деррнгача тайпаех бола реакционераш, полице министрашн шефаш, хьалха хинача вермахта эпсараш неонацисташ, консервативни политикаш, монополистически пресса. Кхайкаш ба репрессешца йохе из яхаш. Дахача бІаьшере «демагогашта тІакхер» оалар цунах, хІанз «коммунистически инфильтрацеца къовсам лоаттабар» оал.

ФРГ хІанзарча правительства министрий къамаьлашкех залаленешна ладувтІаьраш е «Франкфуртер альгемайне цайтунга» шпрингеровски пресса епараша хетадала тарлу. Малхбузен Германн чура стабильность йохкача дІатІакхаьчай аьнна. Бонски политика Вафенишидта дувц, тІом болча хана хулаш доле хьал оттаде деза мегаш хиларах (малхбузенгермански лексиконе «чрезвычайни хьалех дола законаш» юкъедоаладе дезаргда яхар мо хІама да). Чурча гІулакхий министра Циммерманна дІадех полица герзаца Іалашъяр, Ольстере английски бІу Іалашбьа беса: пластиках дьа пхорчацен бІаргех хий ухийтача газацен. Дувца а дувц хьа а ду кхьметтех гуракха машара тІехьарча къовсамхой демонстрацеш малхбузенгермански лаьтта дІаоттаелерхІача американски ядерни ракеташта духьалара выступленеши йохаяра танмаш.

Цунца цхьана шерра йоаржаьй пропагандистски кампани: бувцар-м, йоах, «низа духьалара къовсам ба». Обывателашта дувц ядерни ракеташ оттаяра духьала демонстраци яра улицаш тІа арабувргбараш, уж низаш дара тІехьара нах ба, уж хулиганаш, террористаш, зуламхой ба, мохк царех лорбе «беза» яхаш. «Йайка гуйре» геттара во могаярал совгІа, цуна духьала вий кхайнаю.

Малхбузехьара немций «низаш долалургда» яхаш унзара боахараш кхераш дар духхьал цхьа хІама да: массови демонстрацешта юкъе даакъа лоацаш соахка хинначул а дукхагІа бе гера а доалаш бола нах хилар, выступленеш кхы а шерагІа ярже. Уж кхерар я машаре гуйре! «Низаш дергда?» Бонна улицаш тІа 400 эзар демонстрант арааьнча хана Къулбаседен Рейн — Вестфалия яхача лаьтта министра социал - демократа Шноори даьр Іалавмате хьакъале хІама дар, цо улицаш вІаши тІехьювлача дІаоттабир геразш в доацаш бола полицейскеш. БІарчча шера машаре чакхйиллар демонстрацеш, низ бавь цхьаькха моттиг в. йоацаш. ХІаьта США вице-президента Буша Крефельде провокационни выступлени йича массех «малев ца ховча сага» тІо бийттаб цун машина. Долче, хІанз, «бокъо» яьинай танкаш юкъеяха, гази хьамча пхорчи детта, тІема хана хула хьал оттаде?

Полицейской профсоюза къаьгга дІааьннад цу планех шийна хетар: «истери» хьалхьееш я, хІаьта полице дезаргда, хетаргахьа, бонски правительства баь кегар цхьаьла бакиха. ЧІоагІа кхеравбина бола правителаш тийша ба низ болча болама гІожа низ духьала бакиха безаш хиларах. Воеше хиша 400 эзар саго даакъа лаьца демонстрацеш пасхальни маршаши, церна тІаькхийтта 700 эзар саг малхбузехьара немций духхьал юкъир мара мича яр. Цу хана социал-демократаши профсоюзаши цу демонстрацешта юстара латтар, хІаьта цар консервативни лидераш кхайкадеш бар шоаш цу гІулакхе юкъе а боацаш, шоаш коммунисташцара хьакъастарах йола решени кхоачашъеш а ба яхаш. ХІаьта а дукхача профсоюзашен социал-демократашен даакъа лаьцар цу хана демонстрацешта юкъе.

«Франкфуртер альгемайне цайтунга» ма латтъара, «общественни деятелаш тІатаІар бахьан долаш» хІанз хьал хувцаденнад. Социал - демократий парте президиум лоархІаьий тІема духьаларча болама юкъе даакъа лоацараш шийн союзникаш ба аьнна дІанхайнаде. Из бахьан долаш партийни дисциплина толхае ца лоаш цІагІа баьгІа итташ эзараш бараш а улицашка арабаьнваб. Цудухьа да Бонн сел хорию готтъь хьувзаш хилар.

Цхьаьнха бахьан а да: хьалха хинна консервативни стереотипаш йохаш латт. Машара тІехьарча болама юкъеух хьалхи политикана гаьна латта гІерташ хинна группаш: лораш, Іалманхой, спортсменаш, иштта да а да, белггала чІоагІа наха хьал а лоацаш йола шоай инициатива кхайкхаьй спортсменаш ба бу-

Шоаш инициатива кхайкхаьй Къулбаседен Рейн—Вестфале лаьттан чиновникаша а. Цу лаьттан правительство лаха гІийртар «белжо бараш та» наказани е йиш хулийтаргйола моллагІа къаьна закон! ХІаьта цу хана Бонне хул вІалла дага а доацар: 450 судахоя адвокати ракеташта духьалара лозунгаш а кйце демонстраце арабоал! Цу тайпара хІама хилаьца да немецки исторе.

ХІанз профсоюзни боламе гучаьха оттадаь керттера даш: пролетариата традиционни герзах забастовкех, ракеташта духьаларча забастовкаех — пайда эшар. Из дІакхайкадешшехьа истерически цІегІа ийкхар: «Из конституцена духьала да». ТІаькха рейгановски «доазув оттадаь ядерни тІом» болабелча малхбузен германски гражданаш хьежорг а хинна латта деккарийла беш хила деза-кх конституци.

Профсоюзашна кІежйоахаш латт дискуссеш, царна чу хІанз низ бозанеа я антикоммунизма позицеш тІа латтача консервативни делтелий группа. Духхьал цу хьалашка берригача мехка хезар ФРГ гІоравьнкача профсоюзни лидера Штутгартерча металлистий профсоюза култалхочун Франци Штайнкюлера машара НІяра лаьттача хана тІема духьаларча боламо «предприятешка духьале ю ди» аьнна кхайкадаьча 19 октябре Пассаудара Фленсбургага, Фульдаргара Трирага кхаччалца йолча ерригача ФРГ 15 минуте болх сецийта аьнна баь тІахьехам. Машар хьашт хилар хьалхе а тІагІертта дІагойташ йола эшк.

Цу предложенешта «тІехьа а» «духьала а» дукха бар, амма иштта а вешта а — гуш хиннар цхьа хІама дар: Боннера бараш кхераш хиннар ракеташта духьалара бараша «де мега низаш доенар, шерлуш латта Европах Евросима» йІта раьза а боалаш машар эшаш болча малхбузенгермански граждананий фронт яр.

Эмиль КЕРЛЕБАХ,
Малхбузенгер м а н с к и журналист.

(АПН).

Мичахьара ба машара бола кхерам

АМЕРИКАНЦАШ ШОАЙ ПРЕЗИДЕНТАХ ТЕШАШ БАЦ

Космически гангстераш — цаІ шоллагІчул унзарагІчар — террор лоттаю гІалантмхана. Іалавмате доккхийча ядерни тІемашка делхаш я бІарчча планеташ. ХІана геттара моде йолча «тІема гІулакхех» йолча тематика бІехха талгІеш тІаьрчкай Америна йоккхача а эІамигача а экрана. Киноиндустре боссаша, США митьара йоахаш латтача милитаристеки психола кІийлен тІа бианес а еш, къорбу зрителаш ядерни тІема «эффекташца», низен героеи культ хестаеш йола зрелищаш хьалхашка лоаттаю американцашта. Уж фильмаш — фантастика. ХІаьта сел гаьна а йий хьогІ цу тайпара йола фантастика долаш долчоа.

«Пэрейд» яхача журнала деча тешалагІа, мехка рейгановски администраце тІалоаттаеча ядерни психоза хьалашка американски цхьана тІема базе моллагІча шпиендентах тІема катастрофа хила тарлу. 1980 шера 19 ноябре, масала, из хила йиц йолаш хиннача тайпара. Цу хана, хоам бу журнало, капитан Генри Уинсеттии лейтенант Давид Мослин Уичито (штат Канзас) яхача города юкхерча Маккоьел яхача авиабазе «Титан» яхача континентальта юкъерча баллистически ракета из мел тешаше я хьокаш тохкамаш деш хиннаб. Цар оттальча порядията хьенка кинтациони запускана обработкга еш, дага а доаца хІама хилар. Тохкамаш дІадалалрах йолча сигнала метта лоттаелар сигнал: «УрагІа яхийта мукъалу», «УрагІьяхийтара операцеш йолае». ХІаьта из дар, ракета урагІа яхийта езача дІанхаьча хилар. Уинсетта хІаьта а вІаштІехьдаьннад ракета блокировать де, компьютер соца а яь.

Кхы а кхераметІа инцидент хилар 1979 шера 9 ноябре, компьютера гІалат дараІа США герзашара низаш «ядерни нападени яра гІа ланхача тІема хийчонга даьхача» хана. Ях минут аллалца йолча хана, кертагІдоах журнало, командагІа тІоатта кийча йолаш яр американски континентаьшта юхера ракеташ, Американски пресса дананеех, США регистраци яь еррига харц тревога 150 я, хІаьта царех хІаране ядерни конфликт йолае мегаш а хинкад.

«Пэрейдо» йоалаьча факташа чІоагІа корзагІдаьхар американхий деррига тІоанаш. ЭгІазбахьа бар кхы меттел, цунах Вашингтонерча «политиканий» яхача а лоархІаш хьалха политикана геттара гаьна лаьттараш а.

Уж эгІазбахара бахьан кхетаде хала дац, американски президент хІанз ядерни тІом болабала тарлуш хиларах а цу тІеи тІа котвала йиш хиларах а цІенкхашта дувцаш а хІаьта иштта тІема действеш космосе кхоачара план керта чу йоаллаш а хилар ховш хилча. Цу тІа а Рейган гІерташ ва ядерни герз «сел кхераме ца хилара» а хІаьта сага цо хІама дерг ца хиларах американцаш тешабе. Из кхераме хетийтараш пасгІатача дунеи тІемо ле дерг ца хиларах бола тешам боабераш а «пропаганда еш бола коммунисташ ба» йоах цо.

Цхьабакъда, американцаш тІа-тІа кІезигагІа теш президентах. Іа бехи боахка а, господин президент, аьлар укх деношка США конгресса викалий палата Іалманеи технишанен йолча комиссена чуйоагІача земашен тохкамашен йолча подкомиссе членаша, оаха Іа дувцар бакъдац. Вашингтоне дІайоаржальча подкомиссе доклада тІа белгалдаьккхад, ядерни тІема тІехьале дерригача адамашта катастрофически хургхилар. Іалавмате дукха юрташи городаши хІалаьярал совгІа, белгалдоах Іилманхоша, лаьттан атмосфера а толхае мег цо. Планета бІарччача районашта тІа юкъаргьал дІохьажа сиог. Радиоактивни облучени хилар бахьан долаш цхьабараш боаргба массехи йІнра дальча, юхебисарашта тІаоттаргба рак а хинна боаре кхерам. Атомни цІн йоале боаргба берригача США бахархох 70 процент нах.

Иштта кхел а американски администраце стратегаша адамлена кийчъер.

А, раьза бац США баха нах милитаристеи жаньяхашка шоаш атомни пешка чу кховсийта.

Борис ЗАЙЦЕВ.
(ТАСС).

гаргарча малхбоалена — машари кхерамэлен

Палестинцаш хьаллоац доттагІаша

Цхьа шу хьалха сова бІаргадайра итальянски общественносто Ливане хинна драматически событеш тІаьмишта ийцар, палестинцашта духьала израильски военщинас цІий Іоухийташ дичь лулаьнаш. Сабран Шатилан яхача лагерашка машаре бака нах къиза боабар прогрессивни низаша мел чІоагІа харцдир. Укх деношка Ливанен бІарччача Гаргарча Малхбоалехвен оттта хьал яхи а Реджо-Эмилия яхача городе «Унита» яхача газета къамаьн фестиваль гома чу ялча дисукуссе тема хилар.

Ливана компарте ЦН членна Альбер Фархатен Палестина мукъаякхара Организаце викала Валид Газзален духха нах вІашагІкхийттача дийцар дІахьача хан-юкъа малагІа хувцамаш хиннад. ЧІоагІа хала а хеташ дийцар цара къамаьлаш даьча кхычера хувцамаш воча оагІорахьа мара хиннадац яхаш. Израила США-н цун тІема контингенти духхьал кхел а лоацаш Ливан дІалоацилга дІехохьош да цуи халиъаш палестинцашен ниваш а деш Машаре баха бІаьши эзарешна нах тІа тхов, хий, кІача боацаш ба, царгара дІаьнкхай къахьега, деша бокъо. Итташ эзараш бола палестинцаш израильски набахтенашка боаха. Ливане американски эскараш, 100 гаргга тІема самолеташ тІайола «Эйзенхауэр» яха авианосец хилар цу регионе кхоххам чІоагІбара гІо ду. «Самообороне» яха харц бахьан а доахаш американски салташта приказ деннад ливанцаштех палестинцаштех герзаш детта, аьнна.

Кхыча оагІорахьара, йоахар дІахо В. Газзала, гуш да США-и Израила палестински Гаргарча Малхбоалени дош тІемаца, низ юкъе а баькха, Палестини Іарбий халкъа вехара, кортамукъа хилара, машаре, шоай лоІамагІа хилара бокъо дІа а яьнкха, къоастаде гІертилга. Израильски агрессораш де гІертар — ливански пачхьалкхе дІа-юха екъалга.

ЭгІаз ца вахача витац цхьадолча малхбузен мехкаша льацача наькъо, аьнна белгалдир В. Газзала. Укх деношка хабараш дувцаш да уж Советски Союза фен доаюх тІа яьиача къулбехьакорейски самолетаца хиннача гІулакх хьакъехьа. Кхетадеш ма хилара, оаха а кодам бу байначар гаргарча нахага, из иштта нийсдалар хала а хет. Тамаш йолаш да цхьаькха — цу дентелаша цхьа дош алац Ливанен Гаргарча Малхбоалени цІий Іоухийташ хиларах.

ООП викало яь из заявлени аудиторе тІаийпар чІоагІа тІоараш деттеш. Тхо раьза хила йиш йолаш дац, аьлар къамаьл чакхдоалаш Валид Газзала, Пентагона лабиринташка Палестина халкъ деррига а хІалакдара планаш дагадолаш уттаяра, США шийн марионеткина — Израиле Іоамал яхьа герз телаш хилара. Ливан граждански тІема цІера юкъеякхкара масседох хІама хІана деш хилара.

Палестинцаша шийн цаІ мара воацача, законни волча викала ООП-и цун лидера Ясир Арафатен кулгал а деш дІахо къовсам лоаттабергба ІотоІаяь шийн бокъонаш бахьан, деррнгача дуней тІерча шийн доттагІаша хьаллацаран деча новкъосталаш чІоагІлае а лувцаш.

Гамэр БАУТДИНОВ,
АПН спец корр.
Реджо-Эмилия.

Керда стихаш

Муьлмад ВЫШЕГУРОВ

* * *

Сигле, селхан ьа юкъ
Сийрда ар
Йийхе яIаче,
Йиiий санна.

Малх а ший деккар
Дизза кхоечеидаь,
Лоам тIехьешка
Iобижа бахар,

Хьа месса седкъа,
Товнаш мо лепар.
Церна юкъе гIоляв,
Бутт къегаш лелар,
Йиiий бордаш тIе
Елар санна.

ТIекиза тахан
Фу дедь хьона, сигле?
Iаьржа шоелаха тиллв,
Боша кхелхв,
Йиша санна,
Муха беттаи
Хiана впх хьо?

* * *

Iуррв са тассаче,
Чиэрдо лоархI майрре
Шийна чIоагIа базача
Малха тIакхача...
Айду, айду,

Айду из ткъамашь
Амма юххерв,
Кхоачабале ниа,
Щаьхха дог деттIарвх,
Лаьтта йож из.

Са илли, хьо де
Денхарийла, келахь,
Са хьамсарча халиъа
Дагача кхача,

Е нагахь хьайна
Це тоз низ,
Чкъорд санне,
Дог деттIарах
Дале хьо деза.

* * *

Малха тIара Iетташ,
ДIевьлча цIаьхаь,
Лаьтта кхы а ваIахьегIе
Хургьар,
Вахар кхы а сийрдагIа
Хургдар.

Маьлха юкъ цIенлургьа
Iетташ дIевьлча,
ХIара цун зIенарах
Хурга ма бар мерз,

Наькъа дегашкаре,
ХIагI дIайоалара,
Къизал дIайоалара,
Вай тIелекдоре
Лаьттара горз.

* * *

Лаьтте мецалаз
Дукхха береш дов.
ТIема алано,
Моаной дегаш мерц.

Лаьтта яхаш я
ХьегI, къизал.
Кхерам, Iоажал
Сатийнна Iец.

Из дерриге гуш бола
Сийрда малх,
Лоам тIехьешна,
Iочулачкъеча боал.

Амма, цу дерригел
Дуьхьалаьле низ боацача,
Диначе Саго
Миште, мичахьа
Лочкъоргъя ший юкъ.

«Саби»—вайцига

«Саби» — из хIирий меттала зIамига бер ихилга да, хIаьта из цIи йолаш дола Къулбаседа - ХIирий республикера театр бераштa лаьрхIа долга ихетаде хала дац. Цун зрителаш — бераш, цун турпалаш-теникаш, цун артисташ — эггара чIоагIагIа баркал оалаш болча зIамигбараштa искусство йовзийташ бола нах.

Укх деношка гастролашка дена Къулбаседа - ХIирий теникий республикански театр тух-енскалаца тIанйцар Грозне чувоаллача Нохч-ГIалгIай культура министерства болхлоша, теникий театра артисташа.

Ништта вай республикерча теникий театра эрсийн гIалгIайи труппай гастролаш дIайолаелар Къулбаседа-ХIирий республике. Вай театра эрсий труппо уж дIайолайир А. Гайдара «ТIема къайле» яхача пьесаца, хIаьта гIалгIай труппа гойтай М.-С. Плиева «Мичнга ловзареш» яха пьеса.

«Саби» яхача театра вай республикерча бераштa гойта дагахьа еннй Цадаса Гамзата фаьлгех язъяь «Хьахьал долча Ачехи майреча Вачехи бола фаьлг» яха пьеса, из эрсий труппа оттальй, ништта гойтаргъя «Чебурашка цун новкъостий» яха спектакль.

ХIирий теникий театр болх бе долаленнад 1940-ча шера, цу хана 29 июне «Социалистическая Осетия» яхача газета издаьд пионерий Дворецe республикански теникий театр ший хьалхара спектакль гойтай яхаш. Из хьалхара спектакль «Колобок» хиннай, цунга хьоькаш 250 школьник хиннав. Ший 44-гIа сезон дIайоланьй хIирий театра.

Хьалхара спектаклаш гойтача дена дезаденнад бераштa шоай театр, хIана аьлча, цун артистаща уж массаза а Iомадаьд денал долаш, бакъдар дезаш, хозачун хам беш хила. Патриотически а интернациональни а кхетам луш хьаденад театр.

«Саби» яхача театре шоай пьесаш уттальй драматургаша Б. Бошнева, Х. Даурова, З. Кочисонас, М. Цалиноза, Т. Бицоева, В. Романова. ТIеххьарча шерашка уттаьй Ю. Вольске «Къайле йола шкатулка», болгарски драматурга П. Панчева «Шолдаь дий бер», польски авторий Я. Осницей Я. Вильковескей «Гноль Париже». А. Гайдара «Мальчиш-Кибальчиш» яха а, кхыйола а пьесаш.

Ара гIолла еннаш 1980 шера «Саби» яхача театра Къулбаседа - ХIирий комсомоле обкома М. Камбердиева цIерагIара преми, тайпа сийлен граматаш, медалаш. Уж еннай кхуш йовгIача тIехьенна эстетически кхетам луча дезьъе белгалара толамаш дахарах.

Грознерча химиций культура Дворецa зале бераш Iоховшача юкъа «Саби» яхача театра директора, ХIирийчен заслуженни артиста, актера, режиссера, драматурга никъ хьабенача М. Т. Тебиева дийцар шоай театрах. Уттaeча пьесай доалув доккха да аьлар цо. Театра я аьшка саьргаца лелаеш йола, петрушечни, марионеточни оалаш йола теникаш, уттаю маскаш ехке, ах маскаш ехке ловзаеш йола, дийнача наха ловзаеш йола спектаклаш. Театра оттаьй сакъердаме «Хьалха йода говрбьри» яха спектакль, цига Гайдара ше бераша къамаьл деш санна йола моттигаш я, ништта теркач тIаозаш я пионерех - вежарех ГасановгIарх йола пьеса. Сийлахь - боккхача Даймехка тIем тIа турпалаш гойтарах байнатул тIехьагIа В. И. Ленина орденаш еннай царна.

Марзакул Татаркановна дийнар вайцига гастролашка баьхкача артистех а. Царна юкъе ба ХIирийчен заслуженни артисташ В. Романов, З. Плиева, Е. Зубова, артисташ З. Тхостова, В. Сланов, А. Гаева, кхыбараш.

Н. НИКОЛАЕНКО.

СУРТА ТIА: «Саби» яхача театра артисташ (аьттехьара аьрдехьа) Къулбаседа - ХIирий республика заслуженни артистка Зубова Евгения, артист Скляров Павел.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

ХУДОЖНИКАХ ДОЛА ДОШ

Художник... Из дош хьахезача вайна духьальоьтт вахара тайп-тайпара бесаш, хIана аьлча хIара сурташ доахкача саго ший уйле, дог, Iаламцара, нахацара безам хьахьокх басарашца. Вешта аьлча, дерриге вахар ший бIаргаша лувча, дего тIаэцача тайпара хьахьокх цо. ХIаьта моллагIча художника, яздархочун кхоллам къамин вахара, цун исторе оала болаш хила беза, цун хьашташ, быт хьахьокхаш хила безе. Цунга хьежка низ болаш а наха езалуш а хул литературин е изобразительни искусства произведени.

ХIанз са вуаца безам боле художник къона ва, цун цIи хIанз а шерра дIайлаьц кхыметтел вай республике а, бакъда дукха ха езац аьнна хетт цунна, хIанз санна цо болх бойя, ше дIавоазийта. Из ва профессиональни художник вола Имагожев Ахьмад.

КIоаргга хIама зе ховш, ше зийнар басаранца саг кара а вугаш хьахьокха ховш ва из къона художник. Цуз совгIа, ший произведенеща вахара геттара гарга хила гIерташ ва на. Из цуи карагI а доал. Вахара гарга хилар — из а художника произведене дика оагIув.

Имагожев Ахьмад кхиина Назрановски района Наьсар-Керте яхача юрта, хIаьта шигарча юкъерча школе бархI класс чакхъьиккай цо. Сурташ дахкара тIера волча кIаьнко лоархI цу лостамагIа дIахо деша ваха, хIаьта из уйла цо кхочаш а ю. 1974 шера Къулбаседа-ХIирий республика столице Орджоникидзерча художественни школе деша ваха Имагожев ма хулла кIоаргагIа зе гIерташ хул вахар. Iалама хозал. ХIаьта цун из къаьстта а ший тайпара гора — хургволча художника бIаргаща. 1979 шера чакхйоаккх цо из училища. Дукха ха яллалехьа Советски Эскаре гIулакх де вода. Цига волаш а ший говзал дегIакхувл Имагожева цхьанцадола дукха чоалхане доаца сурташ дехк. бIухой вахар хьахьокхаш я ништта кхыдараш а. Эскарера цIавоагIа, хIаьта хIара кхоллама саг санна из а леха, техка, боала воалалу ший произведеней хургбола турпалаш. Цхьаволча сага шийна уллувра корабоагIа уж, хIаьта цхьавар уллувра бераш а гаьнарбараш а боаза гIерташ хул, ниъ беш, лукхагIа довзаш хул. Ништта нийь беш, къахьегам кхехкача хинпав Ахьмад а. Царех я Тюмень, БАМ, кхыйола моттигаш. Цигарча къахьегама турпалашта цо ший балхаш хетадергдилрах шекo а яц.

ХIанз профессиональни художник болх беш ва Назранерча Гl. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводa художник-оформитель волаш. Цига а ба Ахьмада уллув болх беш въахьетамца шоай сийле яьккха бола нах.

Имагожева даьхка сурташ... Фу дувцаш, фу хьахьокхаш да уж? Царех хIаранех а хургдар дукха дувца. Автор кIоаргга гуш ва ший къамаш истори, цун хинна шира вахар-лелар. «ГIалаш хьалъеш» яхаш да Имагожева цхьа сурт. Хеталу таханарча кагирхошта фу ховргда-те цу ширача ламагIа хиннача тIоговзанчий говзалах аьле. Бакъда, из сурт дайча цу тайпара уйла хургьац цхьан сага дег чу. ХIана аьлча, бокъонца из къаьнара гIирс хьал мишта беш хиннаб хьагонт цу сурто. Кхера дикагIа бужаргбоаш тоабий хитта хилар, из ланхе тIабоаккхаш деш хинар, хьал мишта йотташ хиннай, кхыдараш гуш да цу тIа. Ала деза, художнико шийна баьхахьа хеттача тайппа а ца хьокхаш, бокъонца хьалха из хиннача тайпара гIалаш яр хьахьекха хилар. Цу тайпарча историца дувзаденнача хIамаш тIа шийгара хIама тIатохац цо, бакъда хиннар караьутаргволча тайпара басаршца хьахьокх.

Лакхе ма яллара, кхоллам халкъа овла болаш хила беза. Халкъа багахбувцам тIа дувцарах вовз вайна денал хиина Колой-КIант. Дешанца дувцарах мара хац вайна из фу сибат-кхц долаш саг хиннав. Бакъда, цох хезача дешаех Имагожева хьакхелла «Колой-КIант» яха сурт дайча кхы дош ца эшаш гу из турпала низ бола саг хинналга. ХIара цун маьже дийнача сага маьже санна хет, из да художнико басарех нийса а доагIача тайпа а пайда ийца хилар.

Тайп-тайпарча жанрех яздаь да Имагожева сурташ: цхьа юкъе да портрет, натюрморт, пейзажаш, кхыдараш.

Цхьа хIама да белгалдаккха дезаш. Къаман турпалаша теркам тIаоз художника. Нагахь санна Колой-КIант калкъа багахбувцам тIара турпал вале вокх картина тIа вайна гур граждански тIема турпал а ништта денал вала а хинна саг ва. Из малав хара кхоачам ба картина «Нальгиев Мандре» аьнна цIи йолаш да аьлча. Вайна гуш ма хиллара, художнико ший кхоллама никъ дIаболабаьб ший къаман исторегара. Цунгара мара доккхагIчунга ваха йиш а яц, хIана аьлча художник е яздархо доала дезаш ва эггара хьалха ший къаман вахар, цун дIедахар.

«Кхалсага портрет» — цу балхаца а дукха я из профессиональни хулго дилла хилар хьагойташ йола белгалонаш. Цаховш а зIаммига а басарг, харцахьа яь цаI деталь яц цу балха. Ништта кхы дукха а дувца йиш яр цу художниках. Бакъда, ший балхашца кхы а вай гIадкхуваргда аьнна хет сона Имагожева.

Из боккхача новкъа ваьнав, хIаьта из лакхалента кхачар да вайна ловр.

С. АРЧАКОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

24 СЕНТЯБРЬ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIарен парк. Пропагандиста денна хетадаь дукхача наха са я лоIаш сакъердар. 9.00—20.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00. «Советски эстрада седкъий» яха радиоконцерт. 13.00 «Шера ба хьо хьамсара Даймохк» — радиоконцерт. 15.00 «Пропагандист — парте идеологически бIухо» яха радиобеседа. 16.00 Баьццара театр. Берий художественни самодеятельноста концерт. 17.30. Нохч - ГIалгIай пачхьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 19.00. Художественни самодеятельноста концерт. 19.30. Кинолектори. Фильмаш гойтар.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 8.00. Парк. «Уважение» яхача группа заняти. 10.00. Болх беш я кинодезарий клуб - лаборатори. 12.00 Болх беш я берий аттракциони городок. 16.00 «Идеологически фронта бIухой» яха радиобеседа. 18.00 «Советски эстрада вшараш» яха радиоконцерт. 19.00. Халхарий зал. Болх беш я «НIамагIахетар» яха дискоклуб. 19.00 Кинотеатр. Пропагандиста ден хетадаь тематически кино хьокхар. 19.30 Поккха зал. Ивановски музыкальни комеде театра «Цыгански барон» яха спектакль.

Химиний культура Дворец. 16.00. «Дошо гуйое» яха берий цIей. 18.00. Пропагандиста дем хетадаь радиожурнал.

25 СЕНТЯБРЬ

С. М. Кирова цIерагIа культуран салаIаран парк. 9.00–20.00. Болх беш я аттракционаш. 10.00 «Вайна пхьле дала а нахар кьалде» и гIо ду» яха радиоконцерт. 11.00 Нохч-ГIалгIайчен МВД пожарни охрана управлене болхлойи ший лоIамагIа йолча Ерриг-союзни пожарни общества гоюда бахархоппара вIамагIкхетар. Духовой оркестра концерт. 16.00. МВД ОКППК клуба художествени самодеятельноста концерт. 16.00 «Саги дин» яха устии журнал. 19.30 «Iиламен дин» яха кинофестиваль.

ФИЛАТЕЛЕ КЕРДАДАРАШ

СССР бувзама Министерства арахийцана кердама маркашта юкъе я 7 июлага денз 22 июлага кхеччалца «Киноискусства гуманизмане тIеца, вайкъешта юкъе доттагIалл машари хилийтар духьа» аьнна девна а йолаш Москве хиннача Дунен зоп... юкъерча кинофестивала хетаь миниатюра. Цун юкъметте ватт бос болча кинолентаца го а баь йола кинофестивала эмблема. Аьрдехьа — московски Кремла бошнена юкъе белгIа рубинови седкъе а «XIII» яха римски цифра а.

Тематически коллекци езарашта арахийца я пхо маркаш йола сери. Цар тIа да чекъерий лувцена флота кемай сурташ. ХIара марка лакхехьарча аьрда саьнга форда тIарча хьоезама символ воархIаш долча «Михай роза» сурт да.

Цхьа марка я гIоревьина советски режиссер а актер а хиннача, хIанз цун цIи лелаеш долча театр хиннa театрально-драматически студи вIашагIъелла Евгений Багратионович Вахтангов вань 100 шу дизара хетаь. Марка тIа да Е. Б. Вахтангова портрет, цунна аьрдехьа я МХТ 3-ча студе оттаьча «Принцесса Турандота» яхача спектакла афиша. Театральни занавеса фоне доьд, кIал розай гататташ «100» яха цифра йолаш памятни йоазув.

«СССР-1» яха стратостат урагIьяхийта 50 шу дизара хетаь я цхьаьккха цхьа марка. Из урагIьяхийтай 1933 шера 30 сентябре. Аэронавташа Г. А. Прокофьева, К. Д. Годунова, Э. К. Бирнбаума лаьнбелара цу ханара рекорд оттаьй — 19.000 метр. 8 сахьатен 20 минутев лекхлуча хана а юха Iобоссача хана а «СССР-1» экипажо лаьттан лакхерча атмосфера тIоаэцара тохкамаш дьд. Цу марка тIа лелт стратостате сурт а «50 шу» яха йоазув.

Севастополе 200 шу дизара хетаь а цхьа марка. Ништта арахийцай Нахибе Даниe, радиотелеграфа Европа хьалхарча чемпионата, Советски Союза Маршала А. И. Егоров ваь 100 шу дизара, эрсий почтови марко 125 шу дизара хетаь маркаш. Маркашта юкъе я «Палестина Iарбий халкъа бакъдола гIулакх котдаргда», Мухаммед аль Хорезми ваь 1200 шу дизара хетаь маркаш. Уж ерриге маркаш хIанз йохка йоалаенний.

П. МИНАЕВ.

СУРТАШ ТIА: керда маркаш.

Грознерча экранаш тIа

«МАГИСТРАЛЬ»

Режиссер вола Трегубович Виктор шеко а йоацаш дика вова кино дезараштa. ХIаьта цун тIеххьара болх ба «Магистраль» яха картина. «Ленфильм» яхача студе В. Барабашова «Шайха перегонаш» яха повесть ларде а ийна даьккхад из картина. Трегубович хано дIодехараш дика туш а яшха еза социально-экономически проблемаш хьахьокха ховш а вола режиссер ва. Фильме дувцаш уж мишта яшха еза, художественни средствай низ тIабахийта ба машиннаькъа транспортаца ювзаенна проблемаш хьагучаяхара. Къаьст-къаьсттача наькъа кхелаш, бокъонца долхча тайпара производственни вахар, авторий граждански позица хьехьокхаш хиларца белгала да из фильм.

«Сай керда, «Магистраль» лха фильм, кино айса даьча балхашта юкъе публицистически лостам болаш лоархI аз. Цудухьа фильм доаккхаш из вахара гаргагIа хилийта хьежав со. ХIаьта магистрала проблемах оале, са безам бар халкъа бокхам аргабоаккхаш товбеча фильм гIо деш хилийта, къаьстта а машиникъ».

Фильмага хьокаш дова электровоза машиниста, диспетчера балхах, кхычох. Цун юкъе даакъа лоацаш ба цIихеза бола актераш: Гурченко Людмила, Лавров Кирилл, Гостюхин Владимир, кхыбараш.

«ВАХАР ЮХА ДОЛАЛУ»

Ништта цIи йолаш да румыниски кинематографисташа даьккха керда картина. Цун сценарий язъяьр — Франческа Мунячу, режиссер Вирджил Калотеску. Цо дувц лаьца воаллачара цIавенача зIамсаго вахарера ший моттиг мишта лех.

Наха дикалар дар, сихха ховш хилар — из бе низа кот дIакхийттача сага юкаметтаоттара дикагIола никъ.

Уж хьисапаш долаш ва цхьан хана студент хинна, машина лочкъаьярах лаьца ваьлла Василиу Михай. Из хьакийцача хьожаву цхьан заводе болх бе. Хьаьнала къахьега дага ва из. Бакъда, цох кхет хьалха хинна доттагIий. Уж цунца лаьца баьхнаб. Болх бе безам болча зIамсагах бел уж, эулам де вех шоацца — тика лочкъае. Михая уйла ю фу дича бакъахьа да, яхаш. Цу хаттара жоп луш ба фильма чулоацам.

«ИЗ САКЪЕРДАМЕ САГОТА ЦИРК»

Цхьаькха а картина даькклад румыниски кинематографисташа. «Фрам-кIайча» яхача Петреску Чезара романах даьккхача цу фильма тIа ништта болх баьй «Мосфильм» яхача киностуде а.

«Из сакъердаме сагота цирк» яхача картина дувц ХХ бIаьшере йоалуш хинначу хIамах. Цун керттера турпалаш — цирка актераш. ДукхагIча даькъе картина дувц шоай гIулакх дезаденна, цун тешаме болча нахах. Цирковой болхлоех дукхьал рах белабе аьнна хьакхеллараш хетарашка цирковой дезала дас Марчеллюне оал: «Тхо нах белабе аьнна хьакхелла да, бакъда тхо доацаш шоана во хургда. Шун вахар къегIа хургда тхо дIадахача, шо дехке а даргда тхох делара».

Из отвазъар я цIи хеза йола режиссер Бостан Элизабета, цуна йовзаш я из вай мехка. IХ-ча Дунен халкъашта юкъерча кинофестивале, Москве Э. Бостана «Вероника» яхача фильмах борза медаль елар. Пох бераштa лаьрхIа дола дикагIола музыкальни фильм а лаьрхIа.

В. КОВАЛЕВА.

СУРТА ТIА: фильмацара кадр.

ФЕ ХИЛА

Республика хIанз дIахьош да наькъашка дIа-хьа лелара кхерамзлента хьажар. Из хьажар дIахьоча хана пачхьалкхен автоинспекце болхлоша лепнеш ез, беседаш ю, хьехмаш тел, наькъа дIа-хьа лелара бокъонаш дIайовзийташ транспортан предприятей, заводий, фабрикай, учреждений, организацей коллективашка. Уж я наькъа лелара дисциплина чIоагIъяра, бокъонаш йоаза кхоачашъяра тIаерзаль.

Цу гIулакха лаьрхIа яр дIадахача шоатта дийнахьа чакхъяьха города районашта юкъера наькъа лелара къонача инспекторий яхьаш. Уж вIаштIехьъяьхаяр Пачхьалкхен автоинспекцея, комсомола горкомой, гороноси. Ххьа хьалашка белгалдаьдар наькъа тIа уттаю знакаш йовза, гIашлой, транспорт лехкарий бокъонаш малагIаш я хар духьа. Цу яхье котбаьлар Заводской района № 20 йолча юкъерча школера къона инспектораш. Царна елар «ЮИД отрядий 10 шу» яха значокаш.

Наькъа лелара бокъонаш тIа дIалэдаь да: бийсана, баьдеча хана наькъа тIа лелаш йолча гужевой (ворда, гIудалкхаш, и. кх. дI.) транспорта тIа хьалхашнахьа кIайн тIехьашнахьа цIен фонарикаш охха аьнна, (тIехьашнахьа сердал юхакъехкаю цIе Iоакъа а мег.). Бокъоний цу пункто яхар кхоачаш ца дар бахьан долаш Советски лесхоза водителa С. Шамаанова автобус — КНВЗ-685 — тIатехай вордаца воагIаш хиннача Чир-Юртарча Д. Закриевна. Из хиннад Грознера Советское бодача наькъа тIа. Ворда тIа хинна кхо кхалсаги лехкаш хиннари лозабь больнице Iобехкаь.

Шаьлa юрта юкъе, водитела А. С. Идалова УАЗ-469 яха парте райкома легковой автомашина тIатехай бийсана вордаца воагIаш хиннача 9-ча класса дешар хочоа М. С. Хабибулаева. Цига лэкамарах из вешиа.

«ПАЗ-672 32-23 ЧИК яхача автобуса водитель Х. К. Хадисов шоатта дийнахьа IуйрийIна 8 сахьат даьлча денз 10 сахьат даллалца «Оргтехника» объединене болхлой салаIара бизе дIабита а кIирандийнахьа 16 сахьат даьлча денз 18 сахьат даллалца йолча юкъагIа уж городе юхабоалабе безаш а хиннав. ГАИ болхлоша из хьалаьцар 12 сахьати 30 минути яьннача хана 35 пассажир чу а волаш Автурера Грозне воагIаш. Водителага яцар салаIа дIабугача наькъа список (из хилаза яргIйоацаш ма йий). Вешта, шоатта дийнахьа 10 сахьат даьлча денз кIирандийнахьа 16 сахьат даллалца йолча хана маччахьалихен машинаца шийна хIама йоаккхаш лела лаьрхIа хинная из. ГАИ болхлоша цун дош Нохч-ГIалгIай транспортни управлене ПАП-5 административни комиссега дIаденнад, цунна боагIа бехк бе аьнна. ЧИТУ мулгалхой декхарийла ба из тайпа гIулакхаш пийсдолийтаргдоацаш тIахьожам доаттабе а советски законаш водителаша телхадергдоаца гIулакх чIоагIде а.

ДIадахача кIирагIа (15—22 сентябре) республика наькъашка 23 авари хиннай. 7 саг ве а вуш, 33 саг лоза а вен.

НГIАССР МВД ГАИ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

24 СЕНТЯБРЬ
II ПРОГРАММА

9.15 — Ивановски музыкальни комеде театра спектакль.
19.20 — «Са Даьлен салте».
19.50 — Тахан — пропагандиста ди (нохчий меттала).
20.00 — «Вийса даьнъала хийла шун, бераш!»
20.15 — «Телевизи о н и и хьалшна цIа».

26 СЕНТЯБРЬ
II ПРОГРАММА

17.55 — Фильм-реклама.
18.00. — «Нинъ». Документальни фильм.
18.20 — «Машарах дола дош» (нохчий меттала).
18.55 — Дезала педагогика. Профориентаци. Болгарски балхлой опытацара.

РАДИО

24 СЕНТЯБРЬ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоамаш (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя», газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (гIалгIай меттала).
8.35 — «ШоэлагIа хьувнъаш чуэцар — бехктокхамо хе» (нохчий меттала).
10.15 — «Халкъа тIахьонам болх беш ба» (нохчий меттала).
10.35 — Реклама.
11.00 — «Хьона, Даьхе, салтечун дегI» (эрсий меттала).
11.30 — «Сатирически таIгIе тIа». Радиожурнал (эрсий меттала).
12.40 — «СалаIара минуташ» (нохчий меттала).
13.00 — «Сага эшари чун хьашташи хьакъъалцо белгалдоккхар». Беседа (эрсий меттала).
15.15 — «ХХ-ча бIаьшерен ритмаш» яхача циклара передача (эрсий меттала).
16.00 — «Кавказа Iуйренаш» яха радиожурнал (эрсий меттала).
17.15 — Машинашъечарна хетадаь концерт (нохчий меттала).

УКВ

18.00 — ГуржегIен искусствай говзанчий концерт.
18.57 — «Керда доттагI». I. Гайсултанова дувцар.
19.13 — Димаев СаIида илешин ашараш.

25 СЕНТЯБРЬ
МАШИНАШЪЕЧУН ДИ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
7.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
7.35 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.25 — «Шоана хозахета ашараш» (эрсий меттала).
11.20 — «ХIара бакха дий. Наькъ тIехдиче дисциплинин хьадар дукхагIен хиннйта» (эрсий меттала).
11.35 — Машинашъечарна хетадаь концерт (эрсий меттала).
15.15 — Реклама.
16.00 — «Школьный глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
16.30 — «Къона тIаьхье» (нохчий меттала).
18.00 — «Ашаращца доттагIал доллчарна» яха концерт (гIалгIай меттала).

УКВ

18.00 — В. Ханнов. «Дошув». Радиоспектакль.
18.50 — Машинашъечун денна хетадаь концерт.
19.20 — «СалаIара минуташ» (нохчий меттала).
19.30 — Халхара ашараш.

26 СЕНТЯБРЬ

6.40 — «Бригадни лодрядагIа». «Шалинский» совхозера передача (гIалгIай меттала).
6.50 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.18 — Передачай программа (гIалгIай меттала).
8.21 — «Дисциплина — тохам баккхара торо» (эрсий меттала).
8.31 — Iуйранара концерт (нохчий меттала).
9.15 — «Профессена мутIахь хилар». Корреспонденци (гIалгIай меттала).
9.30 — Музыка (нохчий меттала).
9.45 — «Ленински парти — кердача тайпара партий». Беседа (нохчий меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Микрофона хьалха ба Нохч - ГIалгIай радиои телевиденен инструментальни ансамбли солисташи (гIалгIай меттала).
16.23 — «Лемнмах, партех, Даьхенах». Стихаш (нохчий меттала).
16.40 — «Халкъа тIахьонам болх беш ба» (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — Реклама (эрсий меттала).
19.30 — «Кагирхой вахар» яха радиовыпуск (нохчий меттала).

УКВ

18.00 — «КозельцовгIар вемарий». Радиоспектакль.
19.00 — «Илли» яхача фольклорни ансамбла выступлени.
19.34 — «Найц бакъпувш хиннав» (гIалгIай меттала).
19.48 — I. Висултанов. Струнни квартета йола сюита.

Хаоттам

Тахан республике гIоллей Грознен хувшлуш моржаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 0—5 метр сиха мух а болаш, фегара температура республике гIолла 20—25, Грозне 23—25 градус йозхал а йолаш ха хила мег.

Кхоанен ломмем кхоаленаш а йолаш, ломма цхьанцайолча моттигашка лаьгIо догIа а делхаш, бе-беча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр мух а болаш, фегара температура бийсанна 8—11, денона 18—23 градус йоххал а болаш ха отта тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Малковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; белхтехкана секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84; культура — 2-64-75; кехаший — 2-85-64; корректорсе — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Малковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ерей, шоаттен деношка

СФ00287. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Малковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Малковского, 92. Заказ № 4685.